

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Cirkulärnr: 23:40
Diariernr: SKR2023/01597
Handläggare: Åsa Högberg m fl
Ämnesord: Arbetsgivarfrågor; Arbetsmarknad; Digitalisering;
Ekonomi; Hälso- och sjukvård; Kultur och fritid; Miljö;
Samhällsplanering; Sjukskrivning och rehabilitering;
Skola; Social omsorg; Trafik och infrastruktur;
Äldreomsorg
Avdelning: Avdelningen för ekonomi och styrning
Sektion/Enhet: Sektionen för ekonomisk analys
Extern medverkan: Extern medverkan
Datum: 2023-09-21
Mottagare: Kommunstyrelsen
Regionstyrelsen
Ekonomi/finans/budget/redovisning
Personalfrågor
Hälso- och sjukvård
Funktionshinderområdet
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg och utbildning
Plan- och stadsbyggnad
Miljö- och naturskydd
Rubrik: Budgetpropositionen för 2024 samt
höständringsbudgeten för 2023
Ersätter: Ers. nummer

Sammanfattning

Cirkuläret innehåller en sammanfattning av de förslag i Budgetpropositionen för 2024 och Höständringsbudgeten för 2023 som berör kommunerna och regionerna för perioden 2024 till 2026.

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Aktuell Ekonomi

Avdelningen för ekonomi och styrning
Åsa Högberg

Kommunstyrelsen
Regionstyrelsen
Ekonomi/finans/budget/redovisning
Personalfrågor
Hälso- och sjukvård
Funktionshinderområdet
Äldreomsorg
Invandrar- och flyktingfrågor
Arbetsmarknad
Barnomsorg och utbildning
Plan- och stadsbyggnad
Miljö- och naturskydd

Budgetpropositionen för 2024 samt höständringsbudgeten för 2023

Den 20 september presenterade regeringen Budgetpropositionen för 2024 (2023/24:1) och Höständringsbudgeten för 2023 (2023/24:2). Vi sammanfattar de förslag inom olika områden som berör kommunerna och regionerna 2024–2026. *Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) egna kommentarer skrivs i kursiv stil.*

Sammanfattning:

- 7 miljarder kronor i generella statsbidrag till kommunerna.
- 3 miljarder kronor i generella statsbidrag till regionerna.
- 3 miljarder kronor 2024 i sektorsbidrag till hälso- och sjukvården.
- Statsbidraget inom skolan för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling utökas med 850 miljoner kronor och byter namn till ”Kunskapsbidraget”.

Innehåll

Ekonomi.....	5
Prognoser och antaganden i budgetpropositionen	5
Regeringens skatteunderlagsprognos.....	7
Kommunalekonomisk utjämning.....	8
Förändringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning, kommuner	8
Tillskott.....	10
Regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen i BP24....	10
Skyddat boende (utg.omr. 9 avsnitt 6.7.7).....	10
Tidigare beslutade och förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala regleringsprincipen.....	12
Övriga ekonomiska regleringar	13
Förändringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning, regioner	14
Tillskott.....	15
Regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen i BP24....	16
Tidigare beslutade och förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala regleringsprincipen.....	16
Övriga ekonomiska regleringar	16
Hälso- och sjukvård	18
Kompetensförsörjning	18
Nära vård.....	18
Barn- och ungdomshälsovård	19
Förlossningsvård och kvinnors hälsa.....	19
Vårdens tillgänglighet.....	19
Cancer	20
Civilt försvar och försörjningsberedskap.....	20
Psykiatri	21
Ambulanssjukvård	22
Sällsynta diagnoser	22
Läkemedel.....	22
Vaccination mot covid-19.....	23
ALF - ersättning.....	23

Personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp	24
Digitalisering inom hälso- och sjukvård	24
Tandvård	27
Folkhälsa	27
Barn- och utbildning	28
Skola och utbildning	28
Gymnasieskola och yrkesutbildning	31
Äldreomsorgslyftet	31
Regionalt yrkesvux	31
Yrkeshögskolan	31
Ökade anslag till Sophiahemmet	32
Arbetsmarknad	32
Vuxenutbildning	33
Statsbidrag till yrkesvux	33
Förstärkning av sfi	33
Pilotsatsning på yrkesutbildning på gymnasial nivå enligt YH-modell	34
Mottagande av asylsökande och nyanlända	34
Schablonersättningen för nyanlända	34
Schablonersättning (dygnsersättning) för ensamkommande barn	34
Ny schablonersättning för initiala kostnader kring mottagandet	34
Det tillfälliga statsbidraget till kommuner med högt flyktingmottagande avvecklas	35
Ekonomiskt bistånd	35
Äldreomsorg	36
Äldreomsorgslyftet	36
Förebygga ofrivillig ensamhet	36
Statsbidrag som avslutas kopplat till kompetensförsörjning inom äldreomsorgen	36
Kultur- och fritid	36
Kultursamverkansmodellen	36
Folkbibliotek	37
Kulturskola	37
Statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund	38
Socialtjänst	39

Ny socialtjänstlag och omställningen till en mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst	39
Kvinnofrid.....	39
Barn och ungdom.....	40
Kommunernas arbete mot gängkriminalitet	42
Funktionshindrarsomsorg.....	42
Arbetsgivarfrågor.....	42
Lönebildning.....	42
Ersättning för höga sjuklönekostnader avskaffas	43
Ekonomisk trygghet vid ålderdom.....	43
Arbetsmiljö	43
Jämställdhet	44
Utökade insatser för utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden	44
Digitalisering	44
Digital infrastruktur	45
Cybersäkerhet	45
Digitalisering med beröring på socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård.....	46
Trafik och infrastruktur.....	46
Stärkt ersättning till icke statliga flygplatser	46
Trafikverket får operativt ansvar för beredskapsflygplatser	47
Extra satsning på vägunderhåll	47
Stadsmiljöavtalen fasas ut.....	47
Stärkt satsning på laddinfrastruktur	48
Medel för klimatanpassning till Länsstyrelserna och MSB tas bort...	48
Miljö, klimat, energi	49
Satsning på energiplanering och försörjningstrygghet	49
Klimatklivet och återvätning av våtmarker ges fortsatt stöd	49
Trygghet och säkerhet.....	49
Kommunal räddningstjänst - Civilplikt	49
Krisberedskap	50

Ekonomi

Prognoser och antaganden i budgetpropositionen

Detta avsnitt summerar den makroekonomiska utveckling som ligger till grund för propositionens beräkningar. Propositionens tabeller beskriver perioden 2022–2026 medan propositionstexten har tyngdpunkten på utvecklingen 2023 och 2024 (kapitel 3 Den makroekonomiska utvecklingen). Avsnittet sammanfattar även de offentliga finanserna (kapitel 8 Den offentliga sektorns finanser).

Sammanfattningsvis bidrar fortsatt hög inflation samt medföljande åtstramande penningpolitik, både i Sverige och globalt, till svag BNP-utveckling och ett dämpat konjunkturläge. BNP i Sverige bedöms minska 2023 och öka svagt 2024. Detta påverkar arbetsmarknaden med fördröjning och ger lägre sysselsättning och stigande arbetslöshet 2024. Sammantaget råder det lågkonjunktur i Sverige 2023–2025. Avmattningen i ekonomin medför att det finansiella sparandet i offentlig sektor försvagas fram till 2025. Trots detta väntas den konsoliderade offentliga bruttoskulden vara relativt oförändrad i nivå till 2026. Detta innebär en relativt snabb minskning som andel av BNP (ned till 28,6 procent av BNP 2026).

Tabell 1. Sammanfattningstabell över regeringens beräkningar

Procentuell förändring om inte annat anges; värden enligt "Vårpropositionen 2023" inom parentes (publicerad 17 april 2023).

År	2022	2023	2024	2025	2026
BNP ¹	2,8 (2,7)	-0,6 (-0,8)	1,0 (1,2)	3,1 (2,8)	2,9 (3,0)
BNP-gap ²	1,1 (1,3)	-1,3 (-1,3)	-2,1 (-1,9)	-1,0 (-1,0)	0,0 (0,0)
Arbetade timmar ¹	2,3 (2,4)	1,8 (0,4)	0,1 (-0,6)	0,5 (1,2)	1,4 (1,6)
Sysselsättningsgrad, 15-74 år ³	69,0 (69,0)	69,6 (68,8)	69,0 (68,4)	69,1 (68,7)	69,8 (69,3)
Arbetslöshet, 15-74 år ⁴	7,5 (7,5)	7,6 (7,9)	8,2 (8,3)	8,3 (8,2)	7,4 (7,5)
Styrränta, årsgenomsnitt, procent	0,75 (0,75)	3,46 (3,29)	3,77 (3,43)	2,73 (2,73)	2,31 (2,31)
Timlön ⁵	2,7 (2,7)	4,0 (3,7)	3,9 (3,6)	3,9 (3,6)	3,9 (3,6)
KPIF, årsgenomsnitt	7,7 (7,7)	6,0 (5,9)	2,7 (2,2)	2,0 (2,0)	2,0 (2,0)
KPI, årsgenomsnitt	8,4 (8,4)	8,7 (8,8)	4,0 (3,6)	1,7 (1,9)	1,9 (1,9)
Prisbasbelopp, tusen kronor	48,3 (48,3)	52,5 (52,5)	57,3 (57,5)	59,7 (59,5)	60,7 (60,5)
Finansiellt sparande i off. sektor ⁶	0,8 (0,7)	-0,2 (-0,4)	-0,7 (-0,6)	-0,4 (0,2)	0,6 (1,4)
Strukturellt sparande i off. sektor ²	0,5 (0,0)	0,1 (0,0)	0,3 (0,6)	0,4 (1,1)	0,9 (1,7)
Konsoliderad bruttoskuld ⁶	32,9 (33,0)	30,3 (31,0)	30,2 (31,0)	29,8 (29,8)	28,6 (27,7)

¹Kalenderkorrigerat. ²Procent av potentiell BNP. ³Andel av befolkningen. ⁴Andel av arbetskraften. ⁵Konjunkturlönestatistiken (Medlingsinstitutet). ⁶Procent av BNP.

Källor: Budgetpropositionen för 2024 (Prop. 2023/24:1) samt 2023 års ekonomiska vårproposition (Prop. 2022/23:100).

Sammanfattande punkter

- Inflationen i Sverige är hög men på väg nedåt. Inflationsmålet på en KPIF-inflation på 2 procent väntas nås 2025. Den svenska BNP-utvecklingen faller i år, främst på grund av en svag inhemsk efterfrågan. Svensk ekonomi beskrivs vara i lågkonjunktur 2023–2025, utifrån ett negativt BNP-gap. Ett negativt BNP-gap innebär att faktisk BNP är lägre än potentiell BNP. Under lågkonjunkturåren bedöms det därmed finnas lediga resurser i ekonomin vilka inte utnyttjas med anledning av svag efterfrågan. Först 2026 bedöms konjunkturåterhämtningen ta fart.
- Både hushållens konsumtion och investeringar, särskilt bostadsinvesteringar, minskar i år. Nettoexporten bidrar positivt till BNP-utvecklingen både 2023 och 2024 vilket främst förklaras av en dämpad import på grund av den svaga inhemska efterfrågan. I takt med att inflationen faller 2024 växer hushållens konsumtion igen. Investeringarna totalt sett är fortsatt svaga nästa årmen gynnas samtidigt av stora offentliga investeringar, bland annat inom försvaret. Även offentlig konsumtion pressas av höga kostnader men den hittills starka arbetsmarknaden och de finanspolitiska satsningar som presenteras i denna proposition väntas bidra till att stödja konsumtionen nästa år.
- Det noteras dock att hushållens nominella disponibla inkomster hittills har hållits uppe av en stark arbetsmarknad, att hushållen kompenseras för vissa ökade kostnader, främst elstöd, samt att indexeringen i vissa transfereringssystem inneburit en ovanligt snabb uppräkningsom konsekvens av den höga inflationen. De tecknade löneavtalen i år bidrar till en högre löneökningstakt framöver i nominella termer även om reallönerna väntas minska båda åren 2023 och 2024.
- Arbetsmarknaden har hittills utvecklats starkt trots vikande efterfrågan. En av orsakerna bedöms vara att företagen velat behålla personal för att undvika att förlora kompetens som kan vara svår att återrekrytera. Framöver väntas läget på arbetsmarknaden gradvis försämrats. Nästa år är antal arbetade timmar oförändrat jämfört med i år, sysselsättningen minskar med –0,3 procent och andelen arbetslösa ökar, från 7,6 till 8,2 procent och toppar på 8,3 procent som årsmedelvärde för helåret 2025.
- Den ekonomiska utvecklingen som presenteras i propositionen medför ett ökat underskott i de offentliga finanserna. Inkomsterna utvecklas svagt medan utgifterna fortsätter att öka, delvis på grund av den höga inflationen vilket slår igenom med viss eftersläpning. Trots detta väntas den offentliga bruttoskulden minska som andel av BNP ned till 28,6 procent av BNP 2026. Det beror delvis på högre nominell BNP-utveckling samt fortsatt amortering av valutalån 2023 från Riksbanken.

Revideringar

Jämfört med de beräkningar som låg till grund för 2023 års ekonomiska vårproposition är revideringarna måttliga, särskilt i förhållande till de senaste årens revideringar. Propositionen betonar dock en fortsatt stor osäkerhet i prognosen där flera faktorer kan bidra till att den ekonomiska utvecklingen blir antingen starkare eller svagare än väntat.

- Prognosen för svensk inflation är något uppreviderad till följd av att utfallen visat på en långsammare nedgång jämfört med prognosen i vårpropositionen. Detta har även lett till upprevideringar av räntebanan.
- BNP-tillväxten och synen på konjunkturutvecklingen är relativt oförändrad senaste halvåret. Utsikterna för 2024 är något försämrade jämfört med prognosen i vårpropositionen.
- Det är framför allt den överraskande starka arbetsmarknaden som reviderats särskilt mycket senaste halvåret. Motståndskraften i arbetsmarknaden har överraskat de flesta bedömare, inklusive SKR, under första halvåret 2023. Sysselsättningsgraden är uppreviderad för hela prognosperioden, särskilt 2023, från 68,8 till 69,6 procent av befolkningen. Därtill har nya avtal mellan arbetsmarknadens parter under våren kommit in högre än väntat vilket antas ge en varaktig upprevidering av timlönen från 3,6 till 3,9 procent per år 2024–2026.
- Det finansiella sparandet för offentlig sektor är uppreviderat i år och nästa år till följd av en starkare arbetsmarknad, som bedöms generera högre skatteintäkter jämfört med vårpropositionens bedömning. För åren 2024–2026 är det finansiella sparandet nedreviderat, främst till följd av mer finanspolitik aviserad i denna proposition. Detta påverkar även den konsoliderade bruttoskulden där upplåningen väntas bli något lägre 2023–2024 och något högre 2025–2026. Revideringarna är, precis som för de makroekonomiska prognoserna, måttliga även för de offentliga finanserna.

Frågor om Ekonomi kan ställas till Mikaela Bolin tfn 08-452 71 64, Anders Brunstedt tfn 08-452 78 19, Adrian Ekström tfn 08-452 73 58 och Patrik Jonasson tfn 08-452 73 62, avdelningen för ekonomi och styrning.

Regeringens skatteunderlagsprognos

I den skatteunderlagsprognos som regeringen presenterar ökar skatteunderlaget med 25,0 procent på fem år, lägre än SKR:s prognos från augusti. Regeringens skatteunderlagsprognos visar svagare utveckling i närtid (åren 2023–2025), men högre år 2026. Vad som skiljer prognoserna åt är kraften i återhämtningen efter lågkonjunkturen samt hur arbetsmarknaden påverkas. SKR prognosticerar en högre lönesummatillväxt 2024–2025. SKR har även högre inkomster av övriga poster i skatteunderlaget 2024 och 2025 jämfört med regeringen.

Regeringens prognos för skatteunderlaget är uppreviderad jämfört med 2023 års vårproposition. Det bedöms nu sammantaget bli 1,4 procentenheter högre. Lönesumman är uppreviderad med runt 2,2 procentenheter i bidragstermer samtidigt som övriga poster är nedreviderade.

Tidigare beslutade reglerändringar gällande åldersgränser i skatte- och socialavgiftssystemet medför att den faktiska utvecklingen av kommunsektorns skatteunderlag ökar mer än det underliggande för 2023. Detta motverkas av ett antal skatteregler. Förslagen avser höjd milersättning för avdrag för resor till och från arbetsplatsen med egen bil eller förmånsbil. I budgetpropositionen för 2024 aviseras en ytterligare förstärkning av det förhöjda grundavdraget. Detta är den främsta förklaringen till att det faktiska skatteunderlaget bedöms bli svagare än den underliggande utvecklingen 2024. Den faktiska utvecklingen 2025 bedöms bli högre än den underliggande då beräkningen för förmånsbilar har justerats. Regelförändringar påverkar även 2026, dels återföring av periodiseringsfonder och dels senareläggning av höjd åldersgräns till 67 år för rätt till förhöjt grundavdrag.

Tabell 2. Skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

År	2022	2023	2024	2025	2026	2022–2026
Regeringen, sep	5,7	4,6	3,3	4,2	5,0	25,0
Underliggande	5,7	4,5	3,5	4,1	5,1	
SKR, aug	5,7	4,9	3,8	5,0	4,8	26,6
Underliggande	6,2	4,7	3,8	5,0	4,8	

Källor: Regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner.

Frågor om Skatteunderlaget besvaras av Patrik Jonasson tfn 08-452 73 62, avdelningen för ekonomi och styrning.

Kommunalekonomisk utjämning

Förändringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning, kommuner

I regeringens budgetproposition utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner återfinns tabell 2.8 på sid 28-29, där förändringar i anslaget för kommunalekonomisk utjämning jämförs med anvisat belopp i BP2023 för samtliga år.

Nedanstående tabeller utgår, liksom tidigare års cirkulär om budgetpropositionen, från föreslagna ramar i BP2023 för respektive år. I tabellerna redovisas endast förändringar som gjorts i BP 2024 jämfört med i de tidigare aviserade anslagsramarna.

I samband med vår skatteunderlagsprognos den 5 oktober kommer uppdateringsfiler till modellen skatter och bidrag och prognosunderlag att finnas tillgängliga. Vi kommer också att uppdatera våra specifikationer över vissa statsbidrag så snart som möjligt.

Tabell 3. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Miljoner kronor

År	2023	2024	2025	2026
Totalt enligt BP 2023 cirkulär 22:40	108 031	110 899	108 684	108 812
Förstärkning generella statsbidrag		7 000	7 000	7 000
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Skyddat boende (utg.omr. 9 avsnitt 6.7.7)		14,5	14,5	14,5
Digitala och centralt rättade nationella prov (utg.omr.16 avsnitt 3.5.2)		112	30	-41
Statistik om skolväsendet inkl ekonomisk redovisning (utg.omr 16 avsnitt 3.5.2)		35	35	35
Förstärkning av sfi (utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2)		29	57	57
Stärkta skolbibliotek (utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2)		0	216	432
Tidigare beslutade och förändringar av tidigare aviserade regleringar				
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna (utg.omr. 9 avsnitt 6.6.7)		-10	-10	-10
Utökad undervisningstid flyttas fram		-225	-900	-675
Grundläggande behörighet yrkesprogram				-42
Stärkt rätt till assistans				-196
Restpost			26	27
Övriga ekonomiska regleringar				
Skatteavtalet Sverige Danmark		42	42	42
Pensionsgruppen				-1 808
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget		1 353	1 353	1 353
Hög jämförelseränta vid ränteförmån		-71	-141	-141
Senarelagd åldersgränshöjning av förhöjt grundavdrag				2 116
Totalt enligt detta cirkulär	108 031	119 178	116 405	116 996

Källa: Budgetpropositionen för 2024.

Tabell 4. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Kronor per invånare

År	2023	2024	2025	2026
Totalt enligt BP 2023 cirkulär 22:40	10 274	10 487	10 222	10 182
Förstärkning generella statsbidrag		662	658	655
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Skyddat boende (utg.omr. 9 avsnitt 6.7.7)		1	1	1
Digitala och centralt rättade nationella prov (utg.omr.16 avsnitt 3.5.2)		11	3	-4
Statistik om skolväsendet inkl ekonomisk redovisning (utg.omr 16 avsnitt 3.5.2)		3	3	3
Förstärkning av sfi (utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2)		3	5	5
Stärkta skolbibliotek (utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2)			20	40
Tidigare beslutade och förändringar av tidigare aviserade regleringar				
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna (utg.omr. 9 avsnitt 6.6.7)		-1	-1	-1
Utökad undervisningstid flyttas fram		-21	-85	-63
Grundläggande behörighet yrkesprogram				-4
Stärkt rätt till assistans				-18
Restpost			2	4
Övriga ekonomiska regleringar				
Skatteavtalet Sverige Danmark		4	4	4
Pensionsgruppen				-169
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget		128	127	127
Hög jämförelseränta vid ränteförmån		-7	-13	-13
Senarelagd åldersgränshöjning av förhöjt grundavdrag				198
Totalt enligt detta cirkulär	10 274	11 270	10 948	10 948

Källa: Budgetpropositionen för 2024.

Tillskott

De generella statsbidragen föreslås att förstärkas med 10 miljarder kronor totalt för att ge kommuner och regioner förbättrade ekonomiska förutsättningar. Av detta belopp beräknas 7 miljarder kronor avsättas för kommunerna.

Regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen i BP24

Regeringen har inga beskrivningar av regleringarna enligt finansieringsprincipen eller förändringar av tidigare aviserade regleringar utan har endast hänvisningar till texter i olika utgiftsområden. Nedan har SKR försökt beskriva flertalet poster.

Skyddat boende (utg.omr. 9 avsnitt 6.7.7)

Anslaget ökas från och med 2024 med 14,5 miljoner kronor för en utökad finansiering för socialtjänstens tillämpning av en ny lag som rör medföljande barn i skyddat boende.

Digitala och centralt rättade nationella prov (utg.omr 16 avsnitt 3.5.2)

Införandet av digitala nationella prov har försenats. I BP 2022 drogs en planerad minskning av anslaget med 123 miljoner kronor från och med 2022 tillbaka, för att genomföras 2024. Därmed ingår en minskning i anslaget med 123 miljoner kronor från och med 2024 enligt BP 2023. De digitala nationella proven införs dock successivt från och med 2024 och därmed fördröjs de ekonomiska effekterna. Kommunernas anslag föreslås därför öka med 112 miljoner kronor 2024. Därmed blir den totala besparingen 11 miljoner kronor. Under 2025 förslås en ökning av anslaget med 30 miljoner kronor, vilket ger en totalbesparing på 93 miljoner kronor. För 2026 minskas anslaget med ytterligare 41 miljoner kronor, vilket ger en total besparing på 164 miljoner kronor.

SKR har under en längre tid framfört att digitala proven innebär inga besparingar för huvudmännen utan kommunerna måste kompenseras enligt finansieringsprincipen för införandet av de digitala nationella proven. Detta har fortfarande inte skett och sker inte nu heller.

Statistik om skolväsendet inkl ekonomisk redovisning (utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2)

För att öka insynen i både kommunala och fristående skolor föreslås 35 miljoner kronor avsättas för 2024 för att bland annat göra det möjligt att genomföra förslag om statistik om fristående skolor enligt förslag från Skolinformationsutredningen (SOU 2023:21) och ekonomisk information på skolenhetsnivå enligt förslag från Skolkostnadsutredningen (SOU 2016:66).

SKR avstyrkte i remissvaret på Skolkostnadsutredningens förslaget att det införs krav på ekonomisk redovisning på enhetsnivå och menar att det administrativa merarbete som det skulle kräva inte står i proportion till nyttan och värdet av den information som det kan ge. Vi vidhåller detta!

När det i BP2018 avsattes medel för Skolkostnadsutredningens förslag om redovisning av kostnader och intäkter på skolenhetsnivå kan införas avsattes 60 miljoner kronor. Av BP2023 framgick att förslaget inte skulle genomföras och anslaget minskades med 60 miljoner kronor från och med 2023. Nu avsätts bara 35 miljoner kronor.

Förstärkning av sfi (utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2)

Utredningen Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk, KLIVA, har i sitt betänkande Samverkande krafter – för stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (SOU 2020:66) föreslagit krav på dokumentation av kommunernas uppsökande insatser för att få personer att delta i sfi samt en skyndsam bedömning av nyanländas kunskaper. Utredningens förslag innebär ett utökat ansvar för kommunerna. Regeringen föreslår därför att

kommunerna ska kompenseras med 29 miljoner kronor under 2024 och med 57 miljoner kronor från 2025.

Stärkta skolbibliotek (utg.omr 16 avsnitt 3.5.2)

Medel föreslås avsättas för stärkta och bemannade skolbibliotek. Syftet med satsningen är att främja elevers läsintresse och läsförmåga och på så vis ge förutsättningar för att öka läsförståelsen. För 2025 föreslås kommunerna tillföras 216 miljoner kronor och från 2026 beräknas kommunerna tillföras 432 miljoner kronor årligen.

Tidigare beslutade och förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala regleringsprincipen

Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna (utg.omr. 9 avsnitt 6.6.7)

Regeringen har i lagrådsremissen Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende lämnat förslag som syftar till. I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen ska de generella statsbidragen till kommuner och regioner förstärkas med sammantaget 321 miljoner kronor fr.o.m. 2024. Av det belopp som avsatts för att förbättra skyddet för och stödet till personer som behöver skyddat boende avser 10 miljoner kronor compensation till regionerna för kostnader för hälsoundersökningar som regionerna enligt förslaget ska erbjuda barn och unga i skyddat boende. Kommunernas anslag minskas därför med 10 miljoner kronor från och med 2024 medan regionernas anslag ökar med motsvarande summa.

Utökad undervisningstid flyttas fram

Redan inför 2020 avsattes medel för utökad undervisningstid i lågstadiet. Reformen har därefter både tagits bort, kommit tillbaka och flyttats fram. I BP2023 flyttades satsningen fram till 2024. Nu flyttas satsningen fram ytterligare två år, till 2026. Eftersom det fanns 225 miljoner kronor i BP2023 avseende 2024 minskas anslaget med 225 miljoner kronor under 2024. För 2025 fanns förslag om 900 miljoner kronor och därmed minskas anslaget med motsvarande summa. Samma belopp fanns avsatt för 2026 då satsningen planeras att påbörjas och då beräknas compensationen till 225 miljoner kronor, vilket innebär att minskningen blir 675 miljoner kronor.

Grundläggande behörighet yrkesprogram

För att öka intresset för yrkesprogrammen har regeringen föreslagit att alla elever som väljer ett yrkesprogram ska vara garanterade att kunna läsa de kurser som krävs för grundläggande behörighet om de vill. Som en följd av att yrkesprogrammets omfattning ökar aviserade regeringen i BP2022 att 59 miljoner kronor ska tillföras kommunerna med början 2024 för att därefter stegvis öka. För 2025 ökas anslaget med ytterligare 117 miljoner kronor och uppgår till 176 miljoner kronor. För 2026 beräknas anslaget till 134 miljoner kronor vilket innebär en sänkning med 42 miljoner kronor jämfört med 2025.

Stärkt rätt till assistans

I BP2022 bedömdes att rätten till personlig assistans behöver stärkas och att kontinuiteten ska öka. Förslagen innebär ett minskat åtagande för kommunerna och anslaget minskas med 196 miljoner kronor 2023 och ytterligare 196 miljoner kronor 2024 och 2025. Även inför 2026 minskas anslaget med ytterligare 196 miljoner kronor.

Gemensamt skolval – ingen förändring i regeringens tabeller

I BP2022 minskades anslaget år 2024 med 86 miljoner kronor för att ett gemensamt skolvalssystem med förändrade urvalsgrunder skulle genomföras. I BP 2023 minskades anslaget med ytterligare 86 miljoner kronor 2025 och besparingen uppgår därmed till 172 miljoner kronor. Förslagen som ingick i propositionen Ett mer likvärdigt skolval (2021/22:158) antogs dock inte av regeringen. Trots detta ligger minskningen av anslaget fortfarande kvar eftersom ingen justering görs i BP 2024.

SKR anser att detta måste regleras!

Övriga ekonomiska regleringar

Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark

I skatteavtalet mellan Sverige och Danmark om vissa skattefrågor regleras hur länderna ska kompensera varandra för minskade skatteintäkter till följd av att pendlare mellan länderna beskattas i arbetslandet och inte i bosättningslandet. För 2024 föreslås en ökning av anslaget med 42 miljoner kronor för kommunerna.

Pensionsgruppen

Anslaget minskas 2026 med 1,8 miljarder kronor under rubriken Pensionsgruppen. I utgiftsområde 25 finns ingen förklaring till denna minskning. Av förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6.4 framgår att ”Utgifterna inom ålderspensionssystemet beräknas minska under hela prognosperioden till följd av Pensionsgruppens överenskommelse. Överenskommelsen innebär bl.a. att åldersgränserna för grundskyddet och angränsande trygghetssystem höjs till 66 år 2023 och att åldersgränserna 2026 knyts till riktåldern, som då är 67 år.”

Förhöjt grundavdrag

Regeringen avser att föreslå att det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 66 år ska förstärkas. Förstärkningen medför att det kommunala skatteunderlaget minskar, vilket innebär en minskning av kommunernas skatteintäkter. Anslaget till kommunerna ökas till följd av detta med 1,35 miljarder kronor fr.o.m. 2024.

Höjd jämförelseränta vid ränteförmån

Regeringen föreslår i denna proposition att jämförelseräntan vid ränteförmån höjs. En höjd jämförelseränta ökar det kommunala skatteunderlaget och därmed kommunernas skatteintäkter. Anslaget minskas därför med 71 miljoner kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget minska med 141 miljoner kronor.

Senarelagd åldersgränshöjning av förhöjt grundavdrag

Regeringen aviserar i denna proposition att höjningen av åldersgränsen för förhöjt grundavdrag från 66 till 67 år bör senareläggas från 2026 till 2027. Detta minskar skatteunderlaget och därmed skatteintäkterna. Anslaget beräknas öka till följd av detta med 2,1 miljarder kronor 2026.

Justering till följd av riksdagsbeslut

Det är okänt vad denna post avser men det verkar inte vara några nya pengar utan ingick redan i BP2023 års ramar, därför är det ingen förändring jämfört med förra året och ingår inte i ovanstående tabeller.

Tillkännagivande riksdagen

För 2024 ökar det generella statsbidraget med 2,7 miljarder kronor. Detta är en sammanslagning av fyra riktade statsbidrag till äldreomsorgen¹ som i budget 2022 (Prop. 2021/22:1) lades in i det generella bidraget från 2024 och i samband med budget 2023 (Prop. 2022/23:1) tas bort från och med 2025. De sista utbetalningarna till kommunerna avseende de riktade medlen kommer också att ske under 2024.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Mona Fridell, tfn 08-452 79 10 och Åsa Högberg, tfn 08-452 73 63, avdelningen för ekonomi och styrning.

Förändringar av anslaget för kommunalekonomisk utjämning, regioner

I regeringens budgetproposition utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner återfinns tabell 2.8 på sid 28-29, där förändringar i anslaget för kommunalekonomisk utjämning jämförs med anvisat belopp i BP2023 för samtliga år.

Nedanstående tabeller utgår, liksom tidigare års cirkulär om budgetpropositionen, från föreslagna ramar i BP2023 för respektive år. I tabellerna redovisas endast förändringar som gjorts i BP 2024 jämfört med i de tidigare aviserade anslagsramarna.

¹ Avser statsbidrag Minska antalet timanställningar inom äldreomsorgen, Utöka sjuksköterskebemanningen inom äldreomsorgen, Investeringsstöd till äldreomsorgsbostäder, Ökad läkarkompetens inom äldreomsorgen (avser regioner).

I samband med vår skatteunderlagsprognos den 5 oktober kommer uppdateringsfiler till modellen skatter och bidrag och prognosunderlag att finnas tillgängliga. Vi kommer också att uppdatera våra specifikationer över vissa statsbidrag så snart som möjligt.

Tabell 5. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till regioner

Miljoner kronor

År	2023	2024	2025	2026
Totalt enligt BP 2023 EkonomiNytt 15/2022	43 848	44 942	43 717	43 717
Förstärkning generella statsbidrag		3 000	3 000	3 000
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Neddragning av kostnadsfri tandvård (utg.omr. 9 avsnitt 3.6.4)			-576	-576
Tidigare beslutade och förändringar av tidigare aviserade regleringar				
Hälsundersökningar i skyddat boende		10	10	10
Restpost BP2024				15
Övriga ekonomiska regleringar				
Skatteavtalet Sverige Danmark		23	23	23
Pensionsgruppen				-1 012
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget		757	757	757
Höjd jämförelseränta vid ränteförmån		-39	-79	-79
Senarelagd åldersgränshöjning av förhöjt grundavdrag				1 184
Totalt enligt detta cirkulär	43 848	48 693	46 853	47 038

Källa: Budgetpropositionen för 2024.

Tabell 6. Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till regioner

Kronor per invånare

År	2023	2024	2025	2026
Totalt enligt BP 2023 EkonomiNytt 15/2022	4 170	4 250	4 112	4 091
Förstärkning generella statsbidrag		284	282	281
Regleringar enligt finansieringsprincipen				
Neddragning av kostnadsfri tandvård (utg.omr. 9 avsnitt 3.6.4)			-54	-54
Tidigare beslutade och förändringar av tidigare aviserade regleringar				
Hälsundersökningar i skyddat boende		1	1	1
Restpost BP2024				1
Övriga ekonomiska regleringar				
Skatteavtalet Sverige Danmark		2	2	2
Pensionsgruppen				-95
Förstärkning av det förhöjda grundavdraget		72	71	71
Höjd jämförelseränta vid ränteförmån		-4	-7	-7
Senarelagd åldersgränshöjning av förhöjt grundavdrag				111
Totalt enligt detta cirkulär	4 170	4 605	4 407	4 402

Källa: Budgetpropositionen för 2024.

Tillskott

De generella statsbidragen föreslås att förstärkas med 10 miljarder kronor totalt för att ge kommuner och regioner förbättrade ekonomiska

förutsättningar. Av detta belopp beräknas 3 miljarder kronor avsättas för regionerna.

Regleringar enligt den kommunala finansieringsprincipen i BP24

Regeringen har inga beskrivningar av regleringarna enligt finansieringsprincipen eller förändringar av tidigare aviserade regleringar utan har endast hänvisningar till texter i olika utgiftsområden. Nedan har SKR försökt beskriva flertalet poster.

Neddragning av kostnadsfri tandvård (utg.omr. 9 avsnitt 3.6.4)

Från och med 2025 kommer fri tandvård att omfatta barn och unga t.o.m. det år man fyller 19. I samband med förändringens genomförande inför regeringen dubbelt årligt allmänt tandvårdsbidrag för personer från och med det år man fyller 20 till och med det år man fyller 23. Från och med 2025 kommer nuvarande ordning med dubbelt allmänt tandvårdsbidrag för personer mellan 24 och 29 år att tas bort. För 2025 och 2026 föreslås anslaget minskas med 576 miljoner kronor med anledning av förändringarna.

Tidigare beslutade och förändringar av tidigare aviserade regleringar enligt den kommunala regleringsprincipen

Hälsoundersökningar i skyddat boende

Regeringen har i lagrådsremissen Ett fönster av möjligheter – stärkta rättigheter för barn och vuxna i skyddat boende lämnat förslag som syftar till. I enlighet med den kommunala finansieringsprincipen ska de generella statsbidragen till kommuner och regioner förstärkas med sammantaget 321 miljoner kronor fr.o.m. 2024. Av det belopp som avsatts för att förbättra skyddet för och stödet till personer som behöver skyddat boende avser 10 miljoner kronor kompensation till regionerna för kostnader för hälsoundersökningar som regionerna enligt förslaget ska erbjuda barn och unga i skyddat boende. Kommunernas anslag minskas därför med 10 miljoner kronor från och med 2024 medan regionernas anslag ökar med motsvarande summa.

Övriga ekonomiska regleringar

Skatteavtalet mellan Sverige och Danmark

I skatteavtalet mellan Sverige och Danmark om vissa skattefrågor regleras hur länderna ska kompensera varandra för minskade skatteintäkter till följd av att pendlare mellan länderna beskattas i arbetslandet och inte i bosättningslandet. För 2024 föreslås en ökning av anslaget med 23 miljoner kronor för regionerna.

Pensionsgruppen

Anslaget minskas 2026 med 1,0 miljard under rubriken Pensionsgruppen. I utgiftsområde 25 finns ingen förklaring till denna minskning. Av förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6.4 framgår att ”Utgifterna inom ålderspensionssystemet beräknas minska under hela prognosperioden till följd av Pensionsgruppens överenskommelse. Överenskommelsen innebär bl.a. att åldersgränserna för grundskyddet och angränsande trygghetssystem höjs till 66 år 2023 och att åldersgränserna 2026 knyts till riktåldern, som då är 67 år.”

Förhöjt grundavdrag

Regeringen avser att föreslå att det förhöjda grundavdraget för dem som vid beskattningsårets ingång har fyllt 66 år ska förstärkas. Förstärkningen medför att det kommunala skatteunderlaget minskar, vilket innebär en minskning av regionernas skatteintäkter. Anslaget till regionerna ökas till följd av detta med 757 miljoner kronor fr.o.m. 2024.

Höjd jämförelseränta vid ränteförmån

Regeringen föreslår i denna proposition att jämförelseräntan vid ränteförmån höjs. En höjd jämförelseränta ökar det kommunala skatteunderlaget och därmed regionernas skatteintäkter. Anslaget minskas därför med 39 miljoner kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget minska med 79 miljoner kronor.

Senarelagd åldersgränshöjning av förhöjt grundavdrag

Regeringen aviserar i denna proposition att höjningen av åldersgränsen för förhöjt grundavdrag från 66 till 67 år bör senareläggas från 2026 till 2027. Detta minskar skatteunderlaget och därmed skatteintäkterna. Anslaget beräknas öka till följd av detta med 1,2 miljarder kronor 2026.

Tillkännagivande riksdagen

För 2024 ökar det generella statsbidraget med 1,1 miljarder kronor. Detta är en sammanslagning av fyra riktade statsbidrag till äldreomsorgen² som i budget 2022 (Prop. 2021/22:1) lades in i det generella bidraget från 2024 och i samband med budget 2023 (Prop. 2022/23:1) tas bort från och med 2025. De sista utbetalningarna till regionerna avseende de riktade medlen kommer också att ske under 2024.

Frågor om Kommunalekonomisk utjämning kan ställas till Mona Fridell, tfn 08-452 79 10 och Åsa Högberg, tfn 08-452 73 63, avdelningen för ekonomi och styrning.

² Avser statsbidrag Minska antalet timanställningar inom äldreomsorgen, Utöka sjuksköterskebemanningen inom äldreomsorgen, Investeringsstöd till äldreomsorgsbostäder, Ökad läkarkompetens inom äldreomsorgen (avser regioner).

Hälso- och sjukvård

Frågor om Övergripande hälso- och sjukvård besvaras av Gunilla Thörnwall Bergendahl, tfn 08-452 76 05, avdelningen för vård och omsorg.

Kompetensförsörjning

De medel som tidigare gått till utbildningsinsatser för sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor under 2016–2023, avslutas och ingår i det nya sektorsbidraget, utan krav på motprestation. Sektorsbidraget omfattar 3 miljarder kronor för 2024.

SKR anser att det är positivt att tidigare satsningar inom området fortsätter då medel för utbildning kräver långsiktighet i planeringen. Vidare är det en fördel att det går ut medel som inte längre är knutna till prestation eller särskilda områden, det underlättar för medlemmarna att kunna göra prioriteringar utifrån lokala behov.

Frågor om kompetensförsörjning kan ställas till Christian Törnqvist, tfn 08-452 74 04, avdelningen för vård och omsorg.

Nära vård

Regeringen avsätter 3 miljarder kronor årligen i syfte att stödja utvecklingen mot en nära och tillgänglig vård med fokus på primärvården. Vidare avsätter regeringen 43 miljoner kronor under 2024 för en förstärkt satsning på en utbyggd primärvård, och beräknar att avsätta 544 miljoner kronor år 2025 och 389 miljoner kronor år 2026. Regeringen avsätter också 300 miljoner kronor för primärvård på landsbygden 2024 och beräknar att motsvarande summa avsätts för detta ändamål 2025.

Dessa medel har aviserats tidigare med undantag för de 43 miljoner kronor som regeringen nu föreslår ska avsättas under 2024.

SKR noterar också att vi och regeringen nu har ett mer gemensamt språk och syn på omställning till Nära vård. Till exempel använder regeringen ordet personcentrering för att beskriva hur vården behöver utvecklas, och förväntningarna på mätbara resultat av omställningen för invånare och patienter beskrivs på en mera rimlig nivå. Detta är mycket positivt och tyder på en ökad insikt och förmåga att leda omställningen på politisk nivå och underlättar det fortsatta arbetet. Både kommun och region nämns också som vårdhuvudmän.

Frågor om Nära vård besvaras av Lisbeth Löpare Johansson, tfn 070-567 44 66, avdelningen för vård och omsorg.

Barn- och ungdomshälsovård

Regeringen föreslår 100 miljoner kronor för insatser inom barn- och ungdomshälsovården under 2024, vilket är 50 miljoner kronor mer än under 2023. Från och med 2025 föreslås 200 miljoner kronor per år.

Ökningen aviserades i samband med att Socialstyrelsen i maj i år fick i uppdrag att stödja och stimulera barnhälsovårdens förebyggande arbete med hembesöksprogram. Om de 100 miljoner kronor som avsätts för 2024 helt och hållet ska gå till uppdraget om utökade hembesöksprogram framgår inte.

Uppdraget att ta fram ett nationellt hälsoprogram för barn och unga till och med 20 års ålder (S2023/02379) som Socialstyrelsen fick i augusti omnämns men inga särskilda medel för detta arbete avsätts. Möjligtvis inkluderas arbetet med det nationella hälsoprogrammet i de 100 miljoner kronor som avsätts. Det innebär i så fall att statsbidragen till regioner och kommuner för utökade hembesöksprogram blir mindre än väntat 2024.

Frågor om barn- och ungdomshälsovård besvaras av Tyra Warfinge, tfn 08-452 79 12, avdelningen för vård och omsorg.

Förlossningsvård och kvinnors hälsa

I budgetpropositionen för 2024 aviserar regeringen att ytterligare 200 miljoner kronor avsätts för förlossningsvård och kvinnors hälsa för respektive år 2024 och 2025. Totalt beräknas 1 600 miljoner kronor avsättas per år 2024–2025 för området.

Sedan 2015 har staten en överenskommelse med SKR inom området förlossningsvård och kvinnors hälsa. Inom ramen för satsningen betonas särskilt arbetet för en mer personcentrerad, tillgänglig och jämlik hälso- och sjukvård under graviditet, förlossning och eftervård.

SKR ställer sig positiva till att satsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa fortsätter och förstärks.

Frågor om satsningen på förlossningsvård och kvinnors hälsa besvaras av Kajsa Jansson, tfn 08-452 75 73, avdelningen för vård och omsorg.

Vårdens tillgänglighet

Långa väntetider och vårdköer, liksom vårdplatsbrist, är fortsatt stora utmaningar inom hälso- och sjukvården. Regeringen bedömer därför att det finns fortsatt stora behov av insatser som syftar till att korta väntetiderna, öka antalet vårdplatser, förbättra tillgängligheten och öka jämlikheten i hälso- och sjukvården. Medel som tillförts anslaget kan användas för insatser som ligger i linje med regeringens nuvarande och kommande arbete samt utifrån de behov som finns på området. Regeringen föreslår att 4 985 miljoner kronor avsätts för prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 6 480

miljoner kronor respektive 2 975 miljoner kronor. Nytt för 2024 är att medel tillsätts för Socialstyrelsens drift av dataflödesplattform.

Hälso- och sjukvårdens tillgänglighet fortsätter vara ett problem och det krävs såväl kortsiktigt som långsiktigt arbete för att förbättringar ska kunna ske. SKR ser positivt på satsningarna och vikten av att arbetet fortsätter med gemensamma krafter i samverkan mellan alla stödjande aktörer utan dubbelarbete.

Frågor om vårdens tillgänglighet besvaras av Annika Brodin Blomberg, tfn 08-452 74 36, avdelningen för vård och omsorg.

Cancer

För att Sverige fortsatt ska vara ett föregångsland inom cancervården samt för att kunna erbjuda bästa möjliga cancervård har regeringen aviserat att anslaget till cancerområdet ökar med 500 miljoner kronor 2024. Medlen kommer att användas för att genomföra en ambitionshöjning inom cancervården och barncancervården samt för att uppdatera den nationella cancerstrategin inklusive barncancer. För 2025 och 2026 beräknas anslaget öka med motsvarande belopp. Inom cancerområdet finns sedan tidigare beslutade medel om 500 miljoner kronor avsatta årligen för åtgärder för en bättre cancervård samt 25 miljoner kronor för att utrota livmoderhalscancer.

Förstärkningen av cancersatsningen har aviserats tidigare i september. SKR delar uppfattningen om vilka fokusområden som är mest relevanta för en förstärkt satsning.

Frågor om cancerområdet besvaras av Kjell Ivarsson, tfn 08-452 70 95, avdelningen för vård och omsorg.

Civilt försvar och försörjningsberedskap

Regeringen understryker att totalförsvaret ska stärkas och återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras. För 2024 föreslås att 1,67 miljarder kronor förs över till det nya anslaget 1:14 Civilt försvar inom hälso- och sjukvård. Från och med 2025 beräknas 1,73 miljarder kronor överföras årligen.

Anslaget får användas för åtgärder som stärker hälso- och sjukvårdens beredskap och motståndskraft samt förmåga att hantera höjd beredskap och då ytterst krig. Anslaget får även användas för myndigheters och statliga bolags verksamheter avseende civilt försvar och beredskap. Anslaget får också användas för att vidareutveckla och stärka hälso- och sjukvårdens beredskap och motståndskraft, inklusive försörjningsberedskap. Anslaget får även användas för beredskapslager. Det får vidare användas till att stärka den nationella, regionala och internationella katastrofmedicinska beredskapen. Medel inom anslaget får även användas för överenskommelser med SKR.

Under 2023 har 100 miljoner kronor avsatts för kommunernas arbete med civilt försvar inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården. Från 2024 och framåt är 300 miljoner kronor årligen avsatta för detta ändamål.

För att stärka kommunernas och regionernas arbete med krisberedskap och civilt försvar föreslås en ökning av anslaget 2:4 Krisberedskap med 100 miljoner kronor från och med 2024.

SKR vill understryka regionernas behov av att staten tillhandahåller långsiktiga och stabila ekonomiska förutsättningar i arbetet med civilt försvar. Enligt en bedömning som SKR har gjort tillsammans med regionerna behövs det kraftfulla tillskott utöver den nivå som regeringen nu föreslår för den fortsatta uppbyggnaden av det civila försvaret inom hälso- och sjukvården. SKR noterar att regeringen i budgetpropositionen inte nämner att överenskommelsen om hälso- och sjukvårdens arbete med civilt försvar kommer att ersättas av förordningen (2023:489) om statsbidrag till regioner för hälso- och sjukvårdens beredskap från och med 2024. Det saknas dessutom information om vilket belopp som kommer att avsättas för detta ändamål. Regionerna behöver också tydliga planeringsförutsättningar för att effektivt kunna hantera detta statsbidrag.

SKR efterfrågar en mer kraftfull statlig ekonomisk satsning för att stärka det civila försvaret i socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård. Detta är ett angeläget område att omgående utveckla.

Frågor om civilt försvar besvaras av Ulrika Vestin, tfn 08-452 75 64 och Hasse Knutsson, tfn 08-452 76 62, avdelningen för vård och omsorg.

Psykatri

Regeringen aviserar ett anslag på drygt 2,2 miljarder kronor till psykiatriområdet för 2024. Man beräknar samma storlek på anslaget för 2025 och 2026. Jämfört med anslaget 2023 är det en höjning med drygt 150 miljoner kronor.

Anslaget är tänkt att användas för insatser inom psykiatri och psykisk hälsa, men kan också användas för forskning inom psykiatri och psykisk hälsa. Anslaget ökas med 57 miljoner 2024 och beräknas öka med motsvarande belopp från och med 2025 för att stärka och utveckla insatserna inom området alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel om pengar med särskild bäring på området psykisk hälsa och suicidprevention.

De insatser som regeringen föreslår består i huvudsak av uppdrag till myndigheter, bidrag till det civila samhällets organisationer och en överenskommelse mellan staten och SKR inom området psykisk hälsa och suicidprevention.

SKR välkomnar att även denna regering prioriterar satsningar inom området psykisk hälsa och suicidprevention. Kommuner och regioner har stora utmaningar när det gäller den psykiska ohälsan, inte minst när det gäller barn och unga. SKR har en viktig roll att stödja huvudmännen i utvecklingen av området och ser därför positivt på att regeringen öppnar upp för att teckna en ny överenskommelse mellan staten och SKR inom området psykisk hälsa och suicidprevention för 2024.

Frågor om psykisk hälsa och psykiatri besvaras av Mikael Malm, tfn 08-452 78 31, avdelningen för vård och omsorg.

Ambulanssjukvård

Regeringen avser att satsa på en mer jämlik ambulanssjukvård. Den ska fungera såväl i vardagen som vid fredstida kriser och i krig. För att stimulera en utveckling och förstärkning av ambulanssjukvården avser regeringen avsätta 50 miljoner kronor 2024.

SKR anser att det är positivt att regeringen fortsätter med en ny satsning på ambulanssjukvården även om det är mindre medel än den tidigare satsningen som gjordes åren 2021-2023.

Frågor om förstärkning av ambulanssjukvården kan ställas till Carin Renger, tfn 08-452 73 98, avdelningen för vård och omsorg.

Sällsynta diagnoser

För att alla patienter ska kunna erbjudas god vård efter behov och på lika villkor anser regeringen att det behövs en nationell strategi för sällsynta diagnoser. Regeringen avser därför ta fram en nationell strategi för sällsynta diagnoser.

Regeringen har sedan tidigare avsatt 10 miljoner kronor årligen för stöd till sjukvårdsregionala centrum för sällsynta diagnoser, samt nationell samordning rörande långsiktig inriktning för vård och behandling av sällsynta hälsotillstånd inom ramen för regionernas nationella system för kunskapsstyrning. Om dessa medel avsätts även 2024 framgår inte i budgetpropositionen. SKR anser att det är önskvärt att i framtagande av en nationell strategi för sällsynta diagnoser involvera regionernas nationella programområde (NPO) för sällsynta sjukdomar. NPO arbetar redan med en rad insatser i syfte att bidra till en kunskapsbaserad, jämlik och effektiv hälso- och sjukvård för patienter med sällsynta diagnoser.

Frågor om sällsynta diagnoser kan ställas till Marie Lawrence, tfn 08-452 76 48, avdelningen för vård och omsorg.

Läkemedel

I propositionen anges samma belopp, cirka 35,5 miljarder kronor, för 2024 som i nuvarande överenskommelse om ersättning till regionerna för 2023.

Kostnaderna för läkemedelsförmånerna ökar relativt kraftigt under 2023. Att budgetpropositionen anger innevarande års belopp är enligt praxis och justeras normalt i nästkommande vårandringsbudget. Justering sker då preliminärt efter belopp som fastställts i överenskommelsen om läkemedelsförmånerna mm. för 2024. Den beräknas vara klar i december.

Frågor om bidraget för läkemedelsförmånerna mm. besvaras av Jonas Eriksson, tfn 08-452 78 79, avdelningen för ekonomi och styrning eller Mikael Svensson, tfn. 08-452 77 35, avdelningen för vård och omsorg.

Vaccination mot covid-19

Under 2024 och 2025 bedöms vaccinationerna mot covid-19 fortsätta i Sverige, framför allt på grund av behovet av påfyllnadsdoser för riskgrupper. I budgetpropositionen för 2023 avsattes totalt 3 400 miljoner kronor 2023 för inköp av vaccin mot covid-19 samt vidareförsäljning till ett pris som inte uppfyller kravet på affärsmässighet. För 2024 föreslås 792 miljoner kronor för ändamålet. För 2025 beräknas 429 miljoner kronor. För 2023 tillfördes anslaget 500 miljoner kronor för ersättning till regionerna för vaccinationer mot covid-19. För 2024 minskas anslaget med motsvarande belopp. För att säkerställa tillgången till effektiva och säkra vacciner även för kommande år, och med beaktande av framtida eventuella virusmutationer, är det nödvändigt att Sverige har möjlighet att ingå ytterligare avtal om vaccin mot covid-19. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 som beredskapsinvestering ingå avtal om vaccin mot sjukdomen covid-19.

Inga medel avsätts för ersättning till regionerna för vaccinationer mot covid-19 för 2024, men det är inte heller väntat. Däremot avsätter regeringen medel för inköp av vaccin mot covid-19 även 2024 och 2025. Det står inte uttryckligen att staten därmed fortsätter att tillhandahålla det kostnadsfritt till regionerna.

Frågor om vaccination mot covid-19 besvaras av Susanna Eklund, tfn 08-452 75 23, avdelningen för vård och omsorg.

ALF - ersättning

ALF-avtalet reglerar bland annat hur mycket pengar regionerna ska få från staten för att bedriva klinisk forskning och för att medverka i utbildningen av läkare. Det nuvarande avtalet är tecknat 2015. I budgetpropositionen avsätter regeringen totalt 2,7 miljarder kronor (ersättning per helårsstudent 688 miljoner kronor, forskning 2 miljarder kronor).

SKR konstaterar att ingen höjning aviseras av ersättningen per helårsstudent som regionerna har efterfrågat (både på grund av befintlig underfinansiering och ökade kostnader för utökad tolfte termin). En utredning tillsatt av regeringen pågår. Ingen av parterna har sagt upp avtalet.

Frågor om ALF-ersättning besvaras av Susanna Eklund, tfn 08–452 75 23, avdelningen för vård och omsorg.

Personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp

Satsningen på personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp har pågått sedan 2019. Syftet med satsningen är att öka jämlikheten, jämställdheten, effektiviteten och kvaliteten i vården och att patienter ska uppleva en mer välorganiserad och helhetsorienterad process utan onödig väntetid i samband med utredning och behandling. I dagsläget befinner sig cirka 45 vårdförlopp för olika hälsotillstånd i olika faser – från uppstart till påbörjad tillämpning i regionerna.

Regeringen avser att avsluta satsningen 2024. För 2023 fördelades 140 miljoner kronor till regioner, sjukvårdsregioner och SKR.

Arbetet med personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp fortsätter från 2024 inom ordinarie verksamhet, men utan de extra medel som satsningen inneburit. Det kommer påverka processer samt hastigheten i framtagande och införande. Ett exempel på det kan vara resurser i regionerna för att driva på förbättringsarbete utifrån vårdförloppen. Förberedelser för att satsningen ska avslutas har pågått under året men arbete kvarstår.

Frågor om personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp besvaras av Christina Holmström, tfn 072-997 60 52, avdelningen för vård och omsorg.

Digitalisering inom hälso- och sjukvård

Nationell digital infrastruktur

Regeringen stärker arbetet med att bygga en nationell gemensam digital infrastruktur som gör hälsodata tillgänglig i hela vårdkedjan. Regeringen satsar 77 miljoner kronor 2024, vilket går till E-hälsomyndigheten, och beräknar att tillskjuta 123 miljoner kronor år 2025 och 141 miljoner kronor år 2026.

SKR noterar ett ökande engagemang från statens sida att säkerställa och bygga en nationell digital infrastruktur inom hälso- och sjukvården. SKR delar bilden av att satsningar behövs och att man ska bygga vidare på befintlig infrastruktur där regionerna redan investerat stora belopp, men konstaterar att det kan innebära en större statlig styrning och påverkan på det kommunala självstyret. Samverkan och gemensamma investeringar för att mönstra ut gamla system på lokal och regional nivå är sannolikt mer ändamålsenligt.

Vision e-hälsa 2025

För att understödja arbetet att ta tillvara digitaliseringens möjligheter i socialtjänsten och hälso- och sjukvården ingick staten och SKR 2016 en

överenskommelse om en gemensam vision för e-hälsa. Inga explicita skrivningar finns om fortsatt arbete under 2024 med Vision e-hälsa 2025.

SKR har påtalat till regeringen om behovet att staten och huvudmännen fortsatt tillsammans utformar en strategi för digitaliseringen inom vård och omsorg. Det har varit svårt för SKR att få till en strategisk dialog på politisk nivå. Regeringen har valt att lägga uppdrag till E-hälsomyndigheten att utarbeta förslag till färdplan för en nationell digital infrastruktur för vården.

Inom ramen för Överenskommelsen om god och nära vård 2023 (S2023/00372) avsattes 70 miljoner kronor till regionerna för arbetet med enhetligare begrepps användning och standarder. Insatsen är en del av arbetet inom ramen för Vision e-hälsa 2025.

Detta omnämns inte i budgetpropositionen och SKR utgår från att det tydliggörs i samband med överenskommelseförhandlingarna för 2024.

Nationella läkemedelslistan

Den nationella läkemedelslistan skapar ökad effektivitet då informationsutbytet underlättar för både apotek och för vården att få bättre information att basera sina ordinationer på. Införandet av den nationella läkemedelslistan har senarelagts till 1 dec 2025 pga. oklarheter i anslutningskraven.

Covidbevis

Under 2021–2023 tillförde regeringen medel till myndigheter och regioner för digitala covidbevis, som kan användas för att underlätta den fria rörligheten och ett säkert resande under covid-19-pandemin. För 2024 minskas anslaget med 60 miljoner kronor eftersom arbetet med covidbevisen avslutas.

Frågor om satsningar på digitaliseringsområdet inom hälso- och sjukvård besvaras av Karina Tellingar tfn 070-609 49 19, avdelningen för vård och omsorg.

Nationella kvalitetsregister

I årets budgetproposition aviseras inga pengar direkt till Nationella kvalitetsregister eller SKR. Detta är i likhet med föregående år då SKR och staten slöt en ettårig överenskommelse.

SKR har de senaste 10 åren ingått överenskommelser gällande Nationella kvalitetsregister. Regionerna bidrar med 100 miljoner kronor årligen medan staten minskat sitt bidrag varje år till att 2023 uppgå till 68 miljoner kronor. Under den stora satsningen 2012-2016 bidrog staten med ca 200 miljoner årligen. Vid genomlysning av de Nationella kvalitetsregistrens behov 2023 så uppgår det till 300 miljoner, jämfört med de totalt 168 miljoner som tilldelas.

Frågor om Nationella kvalitetsregister besvaras av Anna Trinks tfn 08-452 71 02, avdelningen för vård och omsorg, sektionen för data och analys.

Funktionshinder

Regeringen aviserar att man avser tillsätta 41 miljoner till regionerna för ansvar att samordna tolktjänsten.

SKR anser att det finns många oklarheter kring vad detta ansvar för samordning av tolktjänsten innebär, hur samordningen skulle gå till i praktiken och kring hur medlen ska fördelas mellan regionerna. Utredningen som man hänvisar till ger inte heller svar i tillräcklig utsträckning om vad samordningsuppdraget innebär. Utredningen i sin helhet är heller inte behandlad vilket också påverkar uppdraget att samordna tolktjänsten.

Frågor om tolktjänsten besvaras av Emma Everitt, tfn 08-452 77 94, avdelningen för vård och omsorg.

Sjukskrivning och rehabilitering

Generellt sammanfattar regeringen att målet om en långsiktigt stabil och låg sjukfrånvaro delvis har uppfyllts under resultatåret. Sjukfrånvaron är för närvarande relativt låg, men bedöms inte vara långsiktigt stabil, vilket anses bero på att sjukskrivningarna ökar, bland annat kvinnors fortsatt höga sjukfrånvaro i psykiatriska diagnoser.

Det finns några förslag på neddragningar inom området, t ex inom Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd. För 2023 avsattes 133 miljoner kronor, för 2024 dras det ned till 114 miljoner kronor.

Som aviserades i vårändringsbudgeten 2023 avser regeringen att ingå en överenskommelse med SKR för åren 2023–2025 för att bibehålla och utveckla den digitala överföringen av läkarintyg mellan regionerna och Försäkringskassan - i avvaktan på en långsiktig lösning. För 2023 har 16 miljoner kronor avsatts enligt tidigare avisering.

Socialstyrelsen har fått något förstärkt roll inom försäkringsmedicin. Socialstyrelsen ansvarar för att stödja hälso- och sjukvårdens arbete med försäkringsmedicin och bidra till kvalitetsutvecklingen på området. .

SKR ser positivt på förslaget att det tillkommer statliga medel för att vidareutveckla och bibehålla dagens infrastruktur vid Inera för överföring av digitala intyg från hälso- och sjukvården till Försäkringskassan. Idag finansieras Intygstjänster på Inera av regionerna i stor uträkning och det finns behov av delfinansiering från staten. Överenskommelsen planeras att beslutas i slutet av september. Enligt förslaget blir överenskommelsen 3-årig och det avsätts 16 miljoner kronor per år.

SKR ser även positivt på att Socialstyrelsen har fått ytterligare förstärkt roll inom försäkringsmedicin för att stödja hälso- och sjukvården. Det är även fortsatt viktigt med god samverkan i stödet till regionerna.

Frågor om Sjukskrivningsprocessen besvaras av Cecilia Alfvén tfn 08-452 7627, avdelningen för Vård och omsorg

Tandvård

Regeringen avser att tillsätta en utredning som ska lämna förslag om att stärka tandvårdens högkostnadsskydd för att mer efterlikna det som finns i övrig vård. För att skapa resurser och kapacitet för en sådan reform samt för att tandvårdens resurser ska kunna nyttjas mer effektivt, där äldre personer med sämst munhälsa ska prioriteras, föreslår regeringen justeringar i utformningen av det statliga tandvårdsstödet och åldersgränsen för avgiftsfri tandvård. Regeringen avser att sänka åldern för fri tandvård från dagens 23 år till 19 år, i enlighet med förslaget i betänkandet När behovet får styra – ett tandvårdssystem för en mer jämlik tandhälsa (SOU 2021:8). Reformen beräknas införas 2025 och minska statens utgifter med ca 450 miljoner kronor per år kopplat till det generella statsbidraget till regionerna.

Regeringen avser att ta bort det nuvarande dubbla årliga allmänt tandvårdsbidraget (ATB) för personer mellan 24 och 29 år. Istället införs dubbelt årligt allmänt tandvårdsbidrag fr.o.m. det år patienten fyller 20 år t.o.m. det år han eller hon fyller 23 år. Reformen beräknas genomföras 2025 och minska statens utgifter med ca 100 miljoner kronor per år.

Reformen innebär att regeringen tar bort den ökning av det generella statsbidraget som regionerna erhöll i samband med tidigare åldershöjning av fri tandvård för barn och unga. SKR anser att regionerna tidigare inte har kompenserats ekonomiskt av staten för det utökade åtagandet höjningen innebar via det generella statsbidraget. SKR:s uppföljningar av reformens två första år påvisade underfinansiering om minst 100 miljoner kronor per år.

Frågor om justering av tandvårdsbidraget och sänkt ålder för kostnadsfri tandvård besvaras av Gunnel Håkansson , tfn 08-452 70 00, avdelningen för vård och omsorg.

Folkhälsa

Hälsan i befolkningen har förbättrats men är fortsatt ojämlik. Det finns tydliga skillnader mellan olika grupper och förutsättningarna för en god hälsa har för vissa grupper avstannat eller till och med försämrats. Andelen personer som avlidit i förtid har ökat i gruppen kvinnor med endast förgymnasial utbildning. Regeringen konstaterar att Sverige med nuvarande insatser för folkhälsa inte kommer att uppnå det

folkhälsopolitiska målet om en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation (år 2048).

Regeringens insatser fokuserar på att motverka ofrivillig ensamhet, fysisk inaktivitet och ohälsosamma matvanor samt psykisk ohälsa och suicid. Målgrupper är barn och unga, äldre samt personer i särskilt utsatta situationer. Behovet av hälsoekonomiska analyser för kunskapsbaserade folkhälsoinsatser lyfta fram. Den största ökningen återfinns inom satsningen med ett Fritidskort för barn och unga med en ökning från 50 miljoner kronor till 731 miljoner kronor.

SKR noterar inga större överraskningar i anslagen för folkhälsa. Påbörjade satsningar fortsätter. Nytt är att 10 miljoner kronor går till inrättandet av en nationell stödfunktion för att främja innovativa och kunskapsbaserade folkhälsoinsatser, sociala investeringar. Folkhälsopolitiken och de folkhälsoinsatser som finansieras genom utgiftsområde 9 omfattar inte alla insatser för folkhälsan. Även insatser inom andra utgiftsområden omfattar folkhälsoarbete, bidrar till andra utgiftsområdets måluppfyllelse och främjar hälsa i befolkningen.

Regeringen går vidare med förslaget om gårdsförsäljning av alkohol. SKR har tidigare varit positiva till gårdsförsäljning under förutsättning att monopolet kvarstår. SKR har föreslagit en provperiod på sex år.

Frågor om friskvård besvaras av Filippa Myrbäck, tfn 08-452 75 27, avdelningen för vård och omsorg.

Barn- och utbildning

Skola och utbildning

Nedanstående insatser avser riktade statsbidrag som huvudmännen kan söka. Medel för vissa insatser tillförs även Statens skolverk. Medlen till Skolverket används i stor utsträckning till utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet men även till den administrativa hanteringen av de riktade statsbidragen.

Förstärkning av Likvärdighetsbidraget (framöver Kunskapsbidraget)

Statsbidraget för stärkt likvärdighet och kunskapsutveckling ("Likvärdighetsbidraget") föreslås förstärkas med 850 miljoner kronor 2024. Det innebär att statsbidraget uppgår till närmare 7,5 miljarder kronor för 2024. För 2025 beräknas statsbidraget förstärkas med 800 miljoner kronor respektive 820 miljoner kronor för 2026. Statsbidraget kommer framöver att benämnas "Kunskapsbidraget" för att tydliggöra att skolans fokus ska vara på stärkt kunskapsutveckling. Medlen kan bland annat användas till tidiga stödinsatser, till exempel anställning av fler speciallärare. Enligt regeringen är det viktigt att ge extra stöd till de elever som behöver det men även för att alla elever ska kunna bli utmanade i sitt lärande. Regeringen har för

avsikt att se över hur bidraget fördelas för att säkerställa att medlen används på ett så effektivt sätt som möjligt.

SKR välkomnar den förstärkning som regeringen gör för att förbättra kunskapsresultaten i skolan. SKR har inget att invända mot namnbytet på statsbidraget och är positiva till att bidraget ses över, men vi vill betona vikten av att en sådan översyn måste ta hänsyn till kommunernas behov av långsiktighet och olika huvudmäns förutsättningar och behov.

Förstärkning av statsbidraget till huvudmän för förskoleklasser och grundskolor med socioekonomiska utmaningar

Statsbidraget föreslås förstärkas med 165 miljoner kronor årligen under åren 2024–2026. Syftet med förstärkningen är bland annat att göra arbetsmiljön och arbetsvillkoren bättre för de lärare som arbetar i skolor med socioekonomiska utmaningar. Medlen kan användas utifrån lokala behov, till exempel för att minska personalomsättningen eller anställa fler lärare och annan personal som kan avlasta lärarna.

Det framgår inte om ökningen av statsbidraget är permanent. SKR är positiv till att statsbidraget kan användas utifrån lokala behov, men anser samtidigt att statsbidrag som rör anställning av personal skulle ge huvudmännen bättre planeringsförutsättningar om de tillförs det generella statsbidraget.

Bättre förutsättningar att lära sig läsa, skriva och räkna – inköp av skönlitteratur och kompetensutveckling

Flera insatser föreslås för att stärka barns och elevers språk-, läs- och skrivutveckling samt matematiska färdigheter. Medel föreslås avsättas för inköp av skönlitteratur och för kompetensutveckling inom området. För 2024 föreslås 179 miljoner kronor och därefter drygt en halv miljard årligen. Skolverket får även i uppdrag att ta fram läslistor som ska fungera som ett stöd för lärare när de väljer litteratur för sin undervisning samt se över hur elevers tidiga kunskapsutveckling bättre kan följas, till exempel genom ny statistikinsamling. Vidare får Skolverket i uppdrag att förbereda för införandet av en 10-årig grundskola.

SKR:s bedömning är att medlen för inköp av skönlitteratur ingår i eller kommer att ingå i det befintliga statsbidraget för läromedel. Detta kommer dock att klargöras i Skolverkets regleringsbrev (som kommer i december) eller när statsbidragsförordningen i frågan beslutas. Även om SKR är positiv till insatser som rör elevers läsförståelse och läslust anser förbundet att det inte behövs fler mindre riktade statsbidrag. Dylåka statsbidrag skulle göra större reell nytta för kommuner, skolor och barn och elever om de i stället tillförs det generella statsbidraget. Då hade kommunerna haft möjlighet att genomföra de insatser som är mest lämpliga utifrån den enskilda kommunens förutsättningar och behov.

Omfördelning av statsbidraget för skolsociala team

Statsbidraget för skolsociala team minskas med 125 miljoner kronor per år 2024 och 2025. Medlen fördelas i stället till bidraget till utveckling av socialt arbete m.m. Syftet med detta är att stärka socialtjänstens möjligheter att tillsammans med skolhuvudmän samverka i skolsociala team.

SKR ser positivt på ökad samverkan mellan skola och socialtjänst. När statsbidraget delas upp på detta sätt måste dock respektive statsbidragsförordning vara samordnad när det gäller ansvarsfördelning och villkor så att medlen används på ett så effektivt sätt som möjligt.

Förutom riktade insatser tillförs kommunerna även medel i enlighet med finansieringsprincipen, se avsnitt Kommunalekonomisk utjämning.

Stärkta och bemannade skolbibliotek

Medel föreslås avsättas i det generella statsbidraget för stärkta och bemannade skolbibliotek. För 2025 föreslås kommunerna tillföras 216 miljoner kronor (halvårseffekt) och från 2026 beräknas kommunerna tillföras 432 miljoner kronor årligen. Syftet med satsningen är att främja elevers läslust och läsförmåga och på så vis ge förutsättningar för att öka läsförståelsen.

Detaljerna kring förslaget framgår inte, till exempel vilka skolformer som avses och om varje skolenhet ska ha ett bemannat skolbibliotek. Regeringen avser att återkomma till detta. SKR är positiva till ambitionen att stärka elevers läslust och läsförståelse, men för att syftet med insatsen ska bli verklighet måste den anpassas till rådande verklighet där kommuner och skolor har olika förutsättningar och där bristen på utbildade bibliotekarier är stor.

Ökad insyn i skolväsendet

För att öka insynen i både kommunala och fristående skolor föreslås 56,5 miljoner kronor avsättas för 2024 för att bland annat göra det möjligt att genomföra förslag om statistik om fristående skolor och ekonomisk information på skolenhetsnivå. För 2025 beräknas 80,5 miljoner kronor och för 2026 beräknas 62,5 miljoner kronor. Permanent beräknas förslaget uppgå till 58 miljoner kronor. Av dessa medel föreslås 35 miljoner kronor tillföras kommunerna i det generella statsbidraget årligen från 2024. Övriga medel avser förstärkningar till Skolverket, Skolinspektionen och Statistiska centralbyrån (SCB).

SKR anser att det är viktigt att statistik om såväl kommunala skolors som fristående skolors resultat fortsatt kan publiceras, men är emot insamlingen av ekonomisk statistik på enhetsnivå eftersom detta leder till ökad administration för huvudmännen.

Införandet av centralt rättade nationella prov tidigareläggs

Digitala nationella prov införs successivt från och med 2024. Den centrala rättningen av vissa nationella prov föreslås införas successivt från 2026 i stället för från 2027. För detta ändamål föreslås att 133 miljoner kronor avsätts för 2024, för 2025 beräknas 53 miljoner kronor avsättas och för 2026 beräknas 60 miljoner kronor avsättas. Medlen föreslås tillföras i huvudsak kommunerna som tillfälligt stöd för 2024 och 2025 och dels Skolverket. Vidare kommer regeringen inte att införa digitala nationella prov för årskurs 3 i grundskolan och sameskolan och i årskurs 4 för specialskolan.

Notera att i realiteten tillförs kommunerna inga medel. De medel som föreslås till kommunerna är i stället en besparing i det generella statsbidraget. Den besparing (minskning av kommunernas budget) som de digitala nationella proven, enligt regeringen, skulle medföra flyttas nu från 2024 till 2025. SKR har under en längre tid framfört att huvudmännen måste kompenseras enligt finansieringsprincipen för införandet av de digitala nationella proven. Detta har fortfarande inte skett och sker inte nu heller.

Frågor om avsnittet Barn och utbildning besvaras av Annika Hellewell tfn 08-452 73 94, avdelningen för utbildning och arbetsmarknad.

Gymnasieskola och yrkesutbildning

Äldreomsorgslyftet

Regeringen avser att förlänga Äldreomsorgslyftet och avsätter 1,7 miljarder kronor för 2024. Därefter beräknas samma belopp avsättas 2025 och 2026.

Regionalt yrkesvux

Regeringen föreslår att 1 362 miljoner kronor tillförs för att förstärka regionalt yrkesvux för 2024. Satsningen motsvarar cirka 16 500 ytterligare helårsplatser i regionalt yrkesvux under 2024. Det statliga stödet för regionalt yrkesvux motsvarar för 2023 cirka 65 000 helårsplatser

Yrkeshögskolan

Regeringen föreslår att 385 miljoner kronor tillförs för yrkeshögskoleutbildning för 2024. Satsningen innebär cirka 3 000 nya helårsplatser för 2024, cirka 3 000 nya helårsplatser för 2025 och cirka 7 000 fler helårsplatser årligen från och med 2026. Det statliga stödet för yrkeshögskoleutbildning motsvarar för 2023 cirka 50 000 helårsplatser.

Frågor om Gymnasieskola och yrkesutbildning besvaras av Katarina Storm Åsell, tfn 08-452 75 95, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ökade anslag till Sophiahemmet

I syfte att möjliggöra utökad volym för utbildning av sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor och barnmorskor, föreslås en höjning av Sophiahemmets anslag med 18 miljoner kronor årligen 2024, 2025 samt 2026. Höjningen finansieras genom en minskning med motsvarande belopp i UO9 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.

Frågor om Högre utbildning besvaras av Anna Aspeheim, tfn 08-452 73 48, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmarknad

Den totala budgeten för utgiftsområdet arbetsmarknad föreslås vara 91 miljarder kronor 2024 (en ökning med 1,9 miljarder kr jämfört med 2023). Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag minskar med 198 miljoner kronor till knappt 7,4 miljarder kronor. Minskningen av förvaltningsanslaget blir därmed inte riktigt lika stor som tidigare prognosticerats.

Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd ökar med drygt 4 miljarder kronor till 42,5 miljarder kronor jämfört med budgeten för 2023. Detta utifrån en prognos om ökad arbetslöshet och därmed ökade kostnader för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd.

Kostnaderna för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ökar med 300 miljoner kronor till drygt 7,2 miljarder kronor år 2024 jämfört med budgeten för 2023.

Regeringen tar höjd för ökad arbetslöshet under 2024 när det gäller arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd. SKR ser inte motsvarande när det gäller Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Det är viktigt att regeringen har beredskap att fatta nya beslut för att möta ett försvårat ekonomiskt läge och att Arbetsförmedlingen ges goda förutsättningar att omsätta medlen till insatser och fortsatt utveckla samverkan med kommunerna.

För Europeiska socialfonden sker fortsatt en övergång från programperioden 2014–2020 till ESF+ 2021–2027. De statliga medlen för ESF+ ökar från 550 till 1 387 miljoner kronor mellan 2023 och 2024.

Anslaget för nystartsjobb, etableringsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar föreslås vara 5,3 miljarder kronor varav den stora delen handlar om nystartsjobb (5 075 miljoner kronor) och en mindre del för etableringsjobb (261 miljoner kronor). En liten del yrkesintroduktionsanställningar fasas ut under året (7 miljoner kronor).

Volymerna för nystartsjobb beräknas ligga på ungefär samma nivå 2024 som 2023. Etableringsjobben beräknas komma igång 2024 för att öka 2025 och 2026 (773 miljoner kronor respektive 1 359 miljoner kronor).

Etableringsjobb kräver kollektivavtal om etableringsjobb. Under 2022 fanns det inte några kollektivavtal om etableringsjobb som tillämpades och därmed inte heller några anställningar med etableringsjobb. Regeringen avser att genomföra nödvändiga regeländringar för att etableringsjobben ska kunna komma på plats.

Etableringsersättningen till vissa nyanlända invandrade minskar från 1 120 miljoner kronor 2023 till 865 miljoner kronor vilket främst förklaras av färre deltagare i etableringsprogrammet.

Frågor om Arbetsmarknad besvaras av Anders Barane tfn 08-452 74 38, avdelningen för arbetsgivarpolitik eller Oscar Svensson tfn 08-452 77 53, avdelningen för utbildning och arbetsmarknad.

Vuxenutbildning

Statsbidrag till yrkesvux

Regeringen föreslår ett anslag för statligt stöd till vuxenutbildning på 4 568 miljoner kronor för 2024. Detta innebär en ökning med 174 miljoner kronor jämfört med de medel som sammantaget avsattes i budgeten för 2023, samt vårändringsbudgeten för 2023. För 2025 och 2026 föreslås anslag på 3 522 miljoner kronor per år.

SKR anser att det är positivt att regeringen satsar på regionalt yrkesvux. Det är mycket viktigt för att möta arbetsmarknadens behov av gymnasialt utbildad arbetskraft. SKR efterlyser ökad flexibilitet och långsiktighet i statsbidragen för yrkesvux vilket skulle göra att kommunerna kan se till att betydligt fler individer genomgår en kommunal yrkesvuxenutbildning.

Förstärkning av sfi

Regeringen föreslår att skärpa kraven på den kartläggning kommunerna gör av elevens kunskaper inför sfi-studier. Detta ska ske baserat på förslag från utredningen om stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk, KLIVA-utredningen. Syftet är att fler individer över hela landet ska fullfölja sfi. Förslagen innebär ett utökat ansvar för kommunerna och regeringen föreslår att de ska kompenseras i det generella statsbidraget med 29 miljoner kronor för 2024 och beräknar att totalt 57 miljoner kronor avsätts årligen från och med 2025.

SKR välkomnar förslaget om medel för en fördjupad kartläggning inom sfi. Vi ser detta som en förstärkning av det arbete som många kommuner redan idag gör med egna medel, samt att det ger förutsättningar att vidareutveckla kartlägningsarbetet.

Pilotsatsning på yrkesutbildning på gymnasial nivå enligt YH-modell

Regeringen föreslår att det avsätts 25 miljoner kronor 2024 för en pilotverksamhet med en ny form av yrkesutbildning på gymnasial nivå. Utgångspunkten tas i den modell som tillämpas för yrkeshögskolan. För 2025 och 2026 avsätts 100 miljoner kronor årligen för detta ändamål.

SKR ser behov av att fler söker sig till yrkesutbildningar. Regeringen har givit Yrkesvuxutredningen (SOU 2022:05) i tilläggsuppdrag att utreda frågan om att inrätta en sådan utbildningsform som avrapporteras i februari 2024. SKR noterar att regeringen föregår utredningens resultat genom att redan nu initiera en pilotverksamhet.

Frågor om vuxenutbildning besvaras av Tobias Fannkvist, tfn 08-4527417 eller Karin Darin tfn 08-4527393, avdelningen för utbildning och arbetsmarknad.

Mottagande av asylsökande och nyanlända

Av budgetpropositionen framkommer att regeringen planerar flera förändringar av den statliga ersättningen till kommuner för asyl- och flyktingmottagandet.

Schablonersättningen för nyanlända

Schablonersättningen enligt 10–11 §§ förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar ska inte indexuppräknas åren 2024–2026.

Schablonersättning (dygnsersättning) för ensamkommande barn

Regeringen föreslår att schablonersättningen till kommunerna för ensamkommande barns sänks från 1 350 kronor per dygn till 1 000 kronor per dygn. Det gäller både ersättning för asylsökande ensamkommande barn och ensamkommande barn med uppehållstillstånd.

Regeringen lämnar ingen motivering till förslaget. Information saknas om från när förändringen avser att genomföras.

Ny schablonersättning för initiala kostnader kring mottagandet

Regeringen avser att införa en ny schablonersättning för initiala kostnader för mottagandet som ersätter nuvarande ersättningar för hyreskostnader, särskilda kostnader för mottagande av kvotflyktingar samt ersättning för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd.

Information saknas om hur schablonen ska utformas, om storleken på schablonen och när förändringen ska genomföras.

Det tillfälliga statsbidraget till kommuner med högt flyktingmottagande avvecklas

Det tillfälliga bidraget som fördelades med 200 miljoner kronor till 58 kommuner år 2022 och med 100 miljoner kronor till 41 kommuner år 2023 upphör från 2024.

Förändringarna vad gäller de olika schablonersättningarna har stor påverkan på statens finansiering av flyktingmottagandet och ersättning för kommunernas insatser till asylsökande och nyanlända. Förändringarna har inte aviserats tidigare av regeringen och har inte varit föremål för någon offentlig utredning eller remissförfarande.

Frågor om mottagande av asylsökande och nyanlända besvaras av Karin Perols, avdelningen för utbildning och arbetsmarknad, tfn 08-452 76 82 och Ove Ledin, avdelningen för vård och omsorg, tfn 08-452 77 66.

Ekonomiskt bistånd

Regeringen föreslår att bostadsbidrag i form av tilläggsbidrag till barnfamiljer ska fortsätta att lämnas t.o.m. den 30 juni 2024. Sedan den första juli 2023 lämnas tilläggsbidraget med ett belopp som motsvarar 40 procent av bostadsbidraget samma månad. Skälen till förlängningen anges vara den att den ekonomiska situationen har gett kraftigt ökade utgifter för hushållen. Då tilläggsbidraget är ett stöd med extraordinär karaktär som lämnas under en begränsad period bör det som längst fortsätta lämnas till 30 juni 2024.

Regeringen beräknar att den tillfälliga tilläggsbidraget innebär att kommunernas kostnad för ekonomiskt bistånd blir 196 miljoner kronor lägre under 2024.

SKR ser att detta är en förlängning av tidigare beslut. Tilläggsbidraget har lämnats vid ett flertal tillfällen tidigare och sedan första juli med detta belopp. För kommunerna blir effekten något lägre kostnader för ekonomiskt bistånd. Både för de som redan har ekonomiskt bistånd, då förslaget inte innebär någon justering av riksnormen, men framför allt genom att färre personer blir aktuella för ekonomiskt bistånd från första början. Det bidrar dock till en ryckighet både för enskildas ekonomi och för kommunerna då beslut meddelas halvårsvis.

Frågor om ekonomiskt bistånd besvaras av Ulrica Runemar, tfn 08-452 73 17, avdelningen för utbildning och arbetsmarknad.

Äldreomsorg

Äldreomsorgslyftet

För det så kallade Äldreomsorgslyftet finns 1,7 miljarder kronor avsatt för 2024. Regeringen aviserar att detta riktade statsbidrag ska fortsätta under åren 2025 och 2026. Statsbidraget ska möjliggöra stärkt kompetens inom den kommunalt finansierade vården och omsorgen om äldre då både befintlig och ny personal får möjlighet att utbilda sig på arbetstid.

Det är positivt att Äldreomsorgslyftet förlängs, det kommer underlätta kompetensförsörjningen. SKR kommer fortsatt bevaka frågan och vill framöver se en breddning av Äldreomsorgslyftet så det även inkluderar Funktionshinderområdet.

Frågor besvaras av Ulrika Lifvakt, 08-452 79 74, avdelningen för vård och omsorg och Katarina Storm-Åsell, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Förebygga ofrivillig ensamhet

Regeringen avsätter 100 miljoner kronor årligen från år 2024 för kommunernas arbete med att starta, förbättra eller utveckla hälsosamtal bland äldre.

Ofrivillig ensamhet hos äldre leder till ett sämre mående för den enskilde och kan leda till ett ökat behov av stöd, så att motverka detta är positivt.

Frågor besvaras av Sabina Joyau, 08-452 7938, Ulrika Lifvakt, 08-452 79 74 och Helena Henningson 08-452 7935, avdelningen för vård och omsorg.

Statsbidrag som avslutas kopplat till kompetensförsörjning inom äldreomsorgen

Följande statsbidrag avslutas 2024:

- Öka antalet specialistundersköterskor i äldreomsorgen m.m (100 miljoner kronor)
- Återhämtningsbonus (650 miljoner kronor)
- Motverka delade turer i äldreomsorgen (600 miljoner kronor)

Kultur- och fritid

Kultursamverkansmodellen

Till regional kulturverksamhet föreslås medel på 1,7 miljarder kronor för 2024. Det är en ökning jämfört med 2023 på 3,5 miljoner kronor. Av medlen avsätts 1,2 miljoner kronor till statistikuppföljning av skolbibliotek eftersom även medel till Kungliga bibliotekets uppdrag om statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet ligger inom anslaget.

Från och med 2024 upphör den tidigare uppräknings av anslaget för pris- och löneökningar. Viss kompensation utgår 2024, 2025 och 2026. Samtidigt görs dock en generell besparing på anslaget.

SKR menar att de statliga bidragen till regional verksamhet behöver vara värdesäkrade. Därför är det viktigt att notera att man från och med 2024 tar bort pris- och löneomräkningen av anslaget. SKR anser att stödet till regional kulturverksamhet inte bör urholkas. Istället behöver staten ta ett hållbart finansiellt ansvarstagande för den kulturella infrastrukturen och möjliggöra ett arbete för jämlik tillgång till och delaktighet i kulturlivet i hela landet.

Frågor om kultursamverkansmodellen besvaras av Louise Andersson, tfn 08–452 7422, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Folkbibliotek

Regeringen bedömer att satsningen Stärkta bibliotek har bidragit till ökad tillgänglighet och ökat utbud av biblioteksverksamhet i hela landet, men satsningen förlängs inte till 2024. I stället avsätts 40 miljoner kronor för långsiktig satsning på att stärka folkbiblioteken och läsfrämjandet 2024–2026.

Statens kulturråd har sedan tidigare i uppdrag att analysera folkbibliotekens framtida behov och identifiera möjliga former för statens stöd till folkbiblioteksverksamhet. Erfarenheter från satsningen Stärkta bibliotek ska ligga till grund för analysen. Uppdraget ska redovisas senast den 1 december 2023.

SKR menar att det är olyckligt att avsluta en satsning innan analysen av dess effekter är helt genomförd. Det skapar inte goda förutsättningar för långsiktig verksamhetsutveckling på folkbibliotek.

Det är positivt att de stora satsningarna om sammanlagt 1,8 miljarder kronor för den närmaste treårsperioden på utbildningspolitikens område till skolbibliotek och läsning matchas av riktade medel till folkbibliotekens arbete med läsfrämjande. Det hade varit önskvärt att satsningarna på respektive område hade stått något mer i proportion till varandra.

Frågor om folkbibliotek besvaras av Erik Peurell, tfn 08–452 73 04, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Kulturskola

Regeringen behåller statsbidraget till kommunal kulturskola på nivån 100 miljoner kronor för 2024. Nivån är densamma för 2025 och 2026. Statsbidraget till kulturskola omnämns i regeringens sammanställning av lokal fördelning av statsbidrag till välfärden.

SKR ser positivt på att regeringen förlänger statsbidraget till kulturskolorna. Bidraget till kulturskolor hör, genom dess utformning och fördelning av Kulturskolecentrum vid Statens kulturråd, till den kategori riktade statsbidrag som gör störst nytta just genom att kunna sökas separat och inte ingå i det generella statsbidraget.

Frågor om kulturskola besvaras av Erik Peurell, tfn 08–452 73 04, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund

Regeringen föreslår en ökning av statsbidraget till folkhögskolor med 100 miljoner kronor. Samtidigt föreslås en minskning av statsbidraget till studieförbunden med 250 miljoner kronor för 2024, därefter med 350 miljoner kronor för 2025 och 500 miljoner kronor för 2026. Förslagen möjliggörs genom att det förslag till ändring av dels lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde, dels förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen, som utbildningsdepartementet remitterade under våren 2023. Ändringarna föreslogs vinna laga kraft 1 januari 2024. Därmed kan regeringen föreslå denna fördelning av statsbidraget till folkbildningen i stället för Folkbildningsrådet.

SKR välkomnar ett ökat statsbidrag till folkhögskolor men anser samtidigt att 100 miljoner kronor inte räcker långt till landets 156 folkhögskolor.

SKR arbetar aktivt med att motverka alla former av fusk med offentliga bidrag, som bland annat har uppdagats inom studieförbundsverksamhet. Men mot bakgrund av det arbete som såväl Studieförbunden i samverkan som Folkbildningsrådet under senare år genomfört för att öka kvaliteten i uppföljning och kontroll av statsbidraget till folkbildningen, menar SKR att minskningen av statsbidraget till studieförbunden inte står i proportion till de argument som regeringen anför för att göra minskningen. Med försämrade ekonomiska förutsättningar för studieförbunden att arbeta med arrangörskap och professionellt stöd till det lokala föreningslivet riskerar kulturlivet att utarmas i delar av Sverige där få andra kulturaktörer är närvarande än folkbibliotek och studieförbund.

SKR har tidigare framfört och påminner om att ett permanent dialogforum borde skapas för staten och regionerna om strategisk och långsiktig finansiering av folkhögskolorna och folkbildningen i stort.

Frågor om folkbildning besvaras av Erik Peurell, tfn 08–452 73 04, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Socialtjänst

Ny socialtjänstlag och omställningen till en mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst

Under 2024 ska förslag till en ny socialtjänstlag presenteras och arbetet påbörjas för omställningen till en långsiktigt hållbar, mer förebyggande och kunskapsbaserad socialtjänst. För denna omställning föreslår regeringen en bemannings- och kompetenssatsning motsvarande 200 miljoner kronor 2024, 1 200 miljoner kronor 2025 och 2 200 miljoner kronor årligen 2026–2028. Därutöver föreslår regeringen att 20 miljoner kronor årligen under perioden används för en överenskommelse med SKR för stöd i omställningen.

För att skapa bättre förutsättningar för socialtjänsten att arbeta kunskapsbaserat, bland annat genom en ny lag om socialtjänstdataregister som nu utreds, tillförs 50 miljoner kronor årligen.

SKR ser positivt på regeringens besked om långsiktiga satsningar kopplat till införandet av ny socialtjänstlag. Det möjliggör för kommuner att långsiktigt kunna planera för insatser kopplat till införandet den nya socialtjänstlagen. SKR välkomnar också förslaget om överenskommelser mellan SKR och regeringen för att samordna arbetet och tillsammans med kommunerna utforma stöd till omställningen. SKR har tillsammans med Akademikerförbundet SSR, Vision och Föreningen Sveriges socialchefer löpande fört dialog med regeringen om behovet av långsiktigt omställningsstöd.

De medel som i tidigare budgetproposition tillfördes för att finansiera kommande reform om ökad jobbstimulans i ekonomiskt bistånd föreslås användas för att finansiera införande av ny socialtjänstlag, i och med att frågan om ökad jobbstimulans i ekonomiskt bistånd för närvarande utreds.

Frågor om ny socialtjänstlag besvaras av Ove Ledin, tfn 08-452 77 66, avdelningen för vård och omsorg. Frågor om kunskapsstyrning besvaras av Camilla Wiberg, tfn 0729947964, avdelningen för vård och omsorg.

Kvinnofrid

Inom området kvinnofrid, där mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck och våld, samt prostitution och människohandel ingår aviseras två nyheter.

Regeringen tillför 50 miljoner kronor i tillskott som en treårig satsning på hedersrelaterat våld och förtryck, könsrelaterat våld, prostitution och människohandel. Det är inte specificerat hur medlen ska fördelas.

Regeringen lägger 2024 ytterligare 14,5 miljoner kronor till de föraviserade 166 miljoner kronor till kommuner och 10 miljoner kronor till regioner i det generella statsbidraget för reform skyddat boende och för

socialtjänstens tillämpning av en ny lag som rör medföljande barn i skyddat boende.

Regeringen har finansierat reformen skyddat boende i olika steg. Nu är den sammantagna finansieringen i de generella statsbidragen 311 miljoner kronor till kommuner och 10 miljoner kronor till regioner. Enligt SKR:s bedömning har regeringen inte följt finansieringsprincipen, och anser därmed att reformen är underfinansierad.

Frågor om aviserade budgetsatsningar om kvinnofrid besvaras av Renée Andersson tfn 08-452 71 24, avdelningen för vård och omsorg.

Barn och ungdom

Subvention av kommunala avgifter vid placering på SiS

I budgetpropositionen för 2023 föreslog regeringen en förlängning av subventioneringen av de kommunala avgifterna vid SiS. Subventionen för 2024 beräknades till 532 miljoner kronor. Regeringen bedömer nu att 2023 års nivå på subventionen, 484 miljoner kronor är tillräcklig för 2024 och därmed minskar anslaget med 48 miljoner kronor.

Regeringen föreslår dessutom att subventionen ovan, som ju enbart avser kommuner som beslutar om placeringar enligt LVU vid SiS, görs om till att bli placeringsneutral, det vill säga omfatta alla placeringar (både enligt LVU och SoL) inom den sociala barn- och ungdomsvården. Regeringen föreslår att 484 miljoner kronor avsätts för ändamålet 2025 och 484 miljoner kronor för 2026.

Övriga anslagsförändringar barn och ungdom

Anslaget ökar med 145 miljoner kronor 2024 för att öka säkerheten vid SiS institutioner. Anslaget beräknas öka med 153 miljoner kronor 2025 och med 156 miljoner kronor 2026 för samma ändamål.

Anslaget ökar med 12 miljoner kronor 2024 till följd av beräknade ökade kostnader av de förslag som har lämnats i departementspromemorian Skjutvapen och explosiva varor – skärpta straff för de allvarligare brotten (Ds 2023:11). Från 2025 och framåt beräknas anslaget öka med 27 miljoner kronor per år för ändamålet.

Anslaget beräknas minska med 11 miljoner kronor från 2026 som en konsekvens av förslag som lämnats av Utredningen om frihetsberövande påföljder för unga (SOU 2023:44). Därefter beräknas anslaget minska ytterligare.

Subventionerade familjehemsplaceringar

Det tidsbegränsade statsbidraget till kommunerna för att subventionera familjehemsplaceringar upphör och anslaget minskas därför med 200

miljoner kronor. Regeringen föreslår samtidigt att subventionen för placering enligt LVU på SiS omvandlas (se ovan).

Regeringen föreslår en reform av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU)

Regeringen har för avsikt att under 2024 lämna en proposition om en reformering av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Från och med år 2025 avser regeringen därför avsätta 32 miljoner kronor årligen för att genomföra reformen samt anslag för ökade kostnader för rättsliga biträden under området Rättsväsendet.

Den nya lagen som kommer att föreslås innebär en omarbetning av nuvarande LVU för att stärka principen om barnets bästa och göra lagen enklare att förstå och att tillämpa. Den föreslås bygga på förslag från två utredningar: Barns och ungas rätt vid tvångsvård. Förslag till ny LVU (SOU 2015:71) och Riksdagens promemoria Barnets bästa vid fortsatt vård enligt LVU (S2022/04724).

Socialtjänstens arbete mot ungas brottslighet

Anslaget för att stärka socialtjänstens arbete mot ungas brottslighet ökas med 10 miljoner kronor för 2024.

Skolsociala team

Anslaget ökas med 125 miljoner kronor 2024 för ökade kostnader i socialtjänsten till följd av en tidsbegränsad satsning på skolsociala team. För samma ändamål beräknas anslaget öka med 125 miljoner kronor under 2025 för att sedan minska med motsvarande belopp 2026 då satsningen upphör. Insatsen finansieras genom en motsvarande minskning inom området Utbildning och universitetsforskning.

Socialtjänst och skolhuvudmän får, enligt regeringen, på så vis likvärdiga möjligheter att erhålla statsbidrag för sina personalkostnader för deltagande i skolsociala team.

SKR noterar dels att anslagen för subventionering för vård enligt LVU på SiS minskar för 2024 samt att anslagen för familjehemsplaceringar inte förlängs.

Det nuvarande läget bland landets socialtjänster innebär ett hårt tryck och ett starkt fokus på kriminella ungdomar. Risken är att behoven att placera barn och ungdomar ökar snarare än minskar. Förslaget att anslaget till en subvention ska minska och en annan inte förlängas alls, bedöms därför som djupt olyckligt av SKR.

Frågor om socialtjänsten med fokus på barn och unga besvaras av Mikael Mattsson Flink, tfn 08–452 71 69, avdelningen för vård och omsorg.

Kommunernas arbete mot gängkriminalitet

Regeringen aviserar en treårig satsning på förebyggande insatser mot gängkriminalitet och avsätter 80 miljoner kronor under 2024 till kommunernas förebyggande arbete mot gängkriminalitet. För 2025 och 2026 föreslås preliminärt 150 miljoner kronor per år.

Satsningen ska ske i form av statsbidrag till kommunerna, med särskilt fokus på kommuner med områden där utanförskapet är stort. Socialstyrelsen kommer att få i uppdrag att fördela pengarna. Regeringen återkommer med detaljer om utformningen av uppdraget.

SKR vill här påpeka att det funnits en annan satsning på 250 miljoner kronor som tar slut 2023 och att nettosatsningen därför snarare kan sägas vara negativ. Dåvarande uppdrag innebar att Socialstyrelsen hade i uppdrag att under 2021–2023 administrera, fördela och följa upp statsbidrag till kommuner för sociala insatser i utsatta områden (A2020/02651).

Frågor om socialtjänsten med fokus på ungdomskriminalitet besvaras av Mikael Mattsson Flink, tfn 08–452 71 69, avdelningen för vård och omsorg.

Funktionshindर्सomsorg

Regeringen föreslår att schablonbeloppet för assistansersättningen höjs med 2,5 procent (tidigare har den räknats upp med 1,5 procent). Regeringen ser samtidigt över vilka åtgärder som bör vidtas för att förhindra oskälig kostnadsutveckling, brottslighet och felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen.

SKR ser det som positivt med en högre ökning än tidigare år även om det inte är paritet med verkliga kostnadsökningar för kommunerna.

Arbetsgivarfrågor

Lönebildning

För att Sverige ska kunna återgå till en gynnsam ekonomisk utveckling och framtida reallöneutvecklingar behöver inflationen fortsatt bekämpas. Ett tungt ansvar vilar på flera aktörer, däribland arbetsmarknadens parter. Regeringens bedömning är att lönebildningen under året skett i samhällsekonomisk balans och arbetsfred.

De avtal som tecknades mellan parterna inom industrin våren 2023 (det s.k. ”märket”) bedöms bidra till en högre löneökningstakt jämfört med de senaste åren (4,1 procent under 2023 och 3,3 procent under 2024). Timlöneökningstakten för arbetsmarknaden som helhet förväntas dock bli 4,0 procent 2023, och för 2024 respektive 2025 ligger prognosen på 3,9 procent vardera år. Detta är något högre nivåer än tidigare bedömningar.

Reallöneutvecklingen väntas till följd av den höga inflationen vara fortsatt negativ 2023 (-4,8 procent). Även 2024 väntas reallönerna minska, men då endast marginellt.

Notera att timlöneökningstakten även inkluderar löneökningar som sker utöver löneöversynen samt påverkas av förändringar i personalstrukturen. Den är därmed inte direkt jämförbar med de avtalade löneökningarna.

SKR:s avtal löper ut 31 mars 2024. Detta kan innebära att en stor avtalsrörelse äger rum där samtliga huvudöverenskommelser ska omförhandlas för ca 1,2 miljoner anställda.

Frågor om lönebildning besvaras av Pia Murphy, tfn 08-452 75 08 och Lena Schaller, tfn 08-452 75 63, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ersättning för höga sjuklönekostnader avskaffas

Regeringen har enligt förslaget påbörjat ett arbete för att stegvis avskaffa rätten att få ersättning för höga sjuklönekostnader. Från och med 2026 beräknas utgifterna för området upphöra helt.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning besvaras av Annika Bjursell, tfn 08-452 76 19, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Åldersgränsen för att få ta del av det förhöjda grundavdraget höjdes den 1 januari 2023 så att det omfattar personer som vid beskattningsårets ingång har fyllt 66 år. Detta gjorde att de som är födda 1957 hamnade i kläm och tvingades vänta ett extra år på den skattesänkning som det förhöjda grundavdraget medför. Årskullen kommer nu att kompenseras för den uteblivna skattesänkning de drabbas av under året. Sammantaget bedöms kompensationen uppgå till 3,2 miljarder kronor och omfatta ca 110 000 personer.

Pensionärernas skatt kommer sammantaget sänkas med 2 miljarder kronor. Förslaget innebär att det förhöjda grundavdraget höjs på motsvarande sätt som jobbskatteavdraget.

Frågor om Ekonomisk trygghet vid ålderdom besvaras av Niclas Lindahl, tfn 08-452 75 60, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöverket

Regeringen föreslår att 856 miljoner kronor anvisas i anslaget till Arbetsmiljöverket för 2024. Det är en ökning från anslaget 2023 som var 816 miljoner kronor. Det handlar bland annat om ökade insatser i myndighetssamverkan för att motverka arbetslivskriminalitet samt ett

fortsatt arbete inom ramen för arbetsmiljöstrategin. För 2024 och 2025 beräknas anslaget till 882 miljoner kronor respektive 902 miljoner kronor.

Skyddsombud

Regeringen föreslår vidare att 112 miljoner kronor anvisas till regional skyddsombudsverksamhet. Samma summa anvisades även 2023 och budgeteras även för åren 2025 och 2026.

Återhämtningsbonus

Statsbidraget för hållbart arbetsliv, den så kallade återhämtningsbonusen, som infördes i samband med covid-19-pandemin till insatser i syfte att främja ett hållbart arbetsliv för personal inom hälso- och sjukvård samt äldreomsorg utgår 2024. De riktade statsbidragen till arbetsmiljöarbete inom dessa verksamheter minskas därmed sammantaget med 1 miljard kronor.

Frågor om Arbetsmiljö besvaras av Gunnar Sundqvist, tfn 08-452 71 08, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Jämställdhet

Utökade insatser för utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden

Regeringen beslutade i mars 2023 om en treårig satsning på öppen förskola för att öka utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden tillsammans med SKR (A2023/00122). Överenskommelsen omfattar cirka 23 miljoner kronor och syftet är att stärka utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden med fokus på föräldrar med små barn i åldern 0–6 år. Inom ramen för överenskommelsen genomför SKR ett riktat processtöd till ett urval av kommuner och lokala aktörer samt sprider erfarenheterna till andra kommuner så att de kan ta motsvarande initiativ i framtiden.

Frågor om Jämställdhet besvaras av Charlotta Undén, tfn 08-452 71 62, avdelningen för arbetsgivarpolitik.

Digitalisering

Regeringen konstaterar att den svenska offentliga förvaltningen halkar efter i jämförelser med andra europeiska länder och att förmågan att ge medborgarservice fördelar sig ojämnt inom landet. Regeringen bedömer, även i denna budgetproposition, att Sverige inte kommer att nå de EU-mål som anges i policyprogrammet för ”det digitala decenniet 2030” .

Några av de satsningsområden som propositionen pekar ut är cyber- och informationssäkerhet, Single Digital Gateway (SDG), artificiell intelligens (AI), tillgänglig data, statlig e-legitimation.

Digital infrastruktur

Regeringen föreslår att 40 miljoner kronor avsätts till DIGG för utveckling av e-legitimation. Man aviserar också att tidigare anslagna 23 miljoner kronor upphör för finansieringen av digitaliseringskoordinatorer, ett uppdrag som legat inom ramen för regional utveckling och samverkan med kommunerna.

För etablering av tekniskt bevissystem, Single Digital Gateway, och för EU-kommissionens genomförandeförordning, föreslås 20 miljoner kronor, vilket i praktiken omfattar stöd för att anslutning till systemet för att utbyta bevis mellan länderna.

Inom AI-området finns det uppdrag som tidigare aviserats via ett regeringsuppdrag och det stöd som riktar sig mot ”AI inom socialtjänsten”. Satsningen rör främst utbildningsinsatser och uppgår till 4 miljoner kronor.

Regeringen tillför också DIGG 5 miljoner kronor och PTS 4 miljoner kronor för genomförande av EU:s dataförvaltningsförordning, dvs tillgängliggörande av data. Lagen trädde i kraft 23 september 2023, och tillskotten rör sannolikt både upprättande av organisation och tillsynsfunktion.

Föreslagna medel för e-legitimation motsvarar en delmängd av de kostnader som DIGG uppskattat i tidigare kostnadsanalyser. Detta indikerar ändå att regeringen avser att påbörja arbetet, men att detta kommer att sträcka sig över till 2025. Kommuner och regioner kommer därmed inte att kunna använda någon statlig e-legitimation under 2024. Några medel för betrodda tjänster, exempelvis digital underskrift, syns inte i propositionen.

Cybersäkerhet

Hotbilder och det geopolitiska läget skapar tryck på digitaliseringsområdet. Propositionen hänvisar till alla de förslag till direktiv och förordningar som kommer från EU. Sammantaget vill regeringen öka stödet kring nationell incidenthantering och uttrycker ett särskilt önskemål om att utveckla kvalificerat stöd för drabbade aktörer och för stärkning av förmåga att motstå cyberangrepp. För utveckling av cyberförmåga civilt försvar anslås 20 miljoner kronor, vilka ska täcka förebyggande och hanterande av IT-incidenter. Prognosen för 2025–2026 är motsvarande belopp.

Frågor om digital infrastruktur besvaras av Torbjörn Karlsson tfn 08-452 70 70, avdelningen för ekonomi och styrning.

Digitalisering med beröring på socialtjänst och kommunal hälso- och sjukvård

E-hälsomyndigheten: Nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvården

Anslaget ska bidra till att genomföra en nationell digitala infrastruktur i enlighet med det uppdrag myndigheten redan fått. Satsningen kan ha påverkan på den kommunala hälso- och sjukvården och i samarbetet mellan kommuner och regioner. Satsningen är på 77 miljoner kronor 2024, 123 miljoner kronor för 2025 och 141 miljoner kronor för 2026.

Satsning för att stärka kommunernas utveckling av äldreomsorgen genom digitalisering

Regeringen avser att under 2024 verka för att stödja kommunernas arbete med digitalisering och införandet av välfärdsteknik, och bl.a. stärka kunskapsutvecklingen på området.

Trots ovan skrivelse i budgetpropositionen så återfinns inte detta stöd i de faktiska anslagen.

Frågor om avsnittet besvaras av Klas Nilsson, 08–452 73 79, avdelningen för vård och omsorg.

Trafik och infrastruktur

Stärkt ersättning till icke statliga flygplatser

De regionala flygplatserna är betydelsefulla för hela Sverige ska fungera och har en viktig roll för tillgänglighet för medborgarna, näringslivet och det samhällsviktiga flygets behov. För att långsiktigt säkerställa en viktig infrastruktur och samhällsviktig verksamhet så föreslår regeringen inför 2024 en permanent höjning av det statliga bidraget för driftstöd till de icke statliga flygplatserna ska stärkas med 107 miljoner kronor till totalt 210 miljoner kronor. Stödet får ges till kommunala och privata flygplatser med trafikplikt eller ingår i nätet av beredskapsflygplatser.

Regeringen öppnar även upp ändamålet till att statlig finansiering av driftunderskott kan ges till kommunala eller privata flygplatser som ingår i ett statligt nät av beredskapsflygplatser eller vid de ytterligare kommunala eller privata flygplatser där det bedrivs reguljär inrikes linjetrafik i betydande omfattning.

Regeringens förslag på 210 miljoner kronor årligen i statligt bidrag för driftstöd till kommunala och privata flygplatser är nödvändigt men höjningen på 107 miljoner kronor i budget 2024 är en otillräcklig höjning. Det saknas fortfarande drygt 150 miljoner kronor per år för att täcka de verkliga underskotten och säkra den nationella krisberedskapen på de kommunägda flygplatserna.

Frågor om ersättning till icke statliga flygplatser besvaras av Ulrika Nordenfjäll, tfn 08-452 71 42, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Trafikverket får operativt ansvar för beredskapsflygplatser

Regeringen föreslår ett permanent anslag på 5 miljoner kronor från 2024 för att Trafikverket tilldelas det operativa ansvaret att under alla tider på dygnet vara kontaktpunkt för att koordinera öppnandet av beredskapsflygplatser. Förslaget ligger delvis i linje med utredningen om statens ansvar för flygplatsinfrastrukturen DS 2023:3.

I utredningen kring statens ansvar för flygplatsinfrastrukturen DS 2023:3 tas behovet upp av ett samlat operativt ansvar för koordinering av beredskapsflygplatsers öppnande. SKR ser därför försiktigt positivt på att regeringen nu föreslår att Trafikverket tar ansvar för detta och föreslår ett permanent anslag på fem miljoner kronor. SKR ser fram emot mer information om själva genomförandet.

Frågor om beredskapsflygplatser besvaras av Ulrika Nordenfjäll, Tel: 08-452 7142, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Extra satsning på vägunderhåll

Regeringen föreslår en extra satsning på vägunderhåll i det statliga vägnätet i syfte att minska det eftersatta underhållet. Anslaget ökas därför med 300 miljoner kronor under 2024 och 300 miljoner kronor under 2025. Regeringen föreslår även en extra satsning på förstärkt underhåll av enskilda vägar.

SKR välkomnar en satsning på förstärkt vägunderhåll i arbetet med att ta igen den underhållsskuld som identifierats av flera parter. Det är välkommet att detta tillsammans med ökade satsningar på investeringar inom transportinfrastrukturen tas om hand på ett tydligt sätt inom arbetet med nu startad process att ta infrastrukturplaner för planperioden 2026–2037.

Frågor om vägunderhåll besvaras av Alexander Karbassi, 08-452 76 85, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Stadsmiljöavtalen fasas ut

Regeringen föreslår att stadsmiljöavtalen fasas ut genom att inga nya ansökningar beviljas. Anslaget minskas därför med 1,6 miljarder kronor under åren 2024–2027.

Kommuner och regioner behöver långsiktiga och förutsägbara förutsättningar i arbetet med utveckling av hållbar mobilitet och attraktiva stadsmiljöer. Därför är det besvärande att regeringen föreslår att avbryta arbetet med stadsmiljöavtal parallellt med att Trafikverket i pågående uppdrag att ta fram inriktningsunderlag inför den långsiktiga

infrastrukturplaneringen för planperioden 2026–2037 ska lämna en utvärdering av hittills genomförda satsningar genom stadsmiljöavtalen. Trafikverkets utvärdering borde utgöra grund för en kommande diskussion om arbetet med stadsmiljöavtal inför kommande infrastrukturproposition.

Frågor om stadsmiljöavtalen besvaras av Christoffer von Bothmer, 08-452 76 47 och Ida Nelson 08-452 71 74, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Stärkt satsning på laddinfrastruktur

För transportsektorn är utbyggnaden av laddinfrastruktur en förutsättning för den nödvändiga omställningen i sektorn. För att möjliggöra en nationell samordning av utbyggnaden av laddinfrastruktur föreslår regeringen att anslaget för Energimyndigheten ökas med 8 miljoner kronor från 2024. Stödet till investeringar i publika stationer för snabbladdning av elfordon föreslår regeringen ökas från 2025.

SKR ser positivt på utbyggnad av laddinfrastruktur som möjliggör ett mer transporteffektivt samhälle och menar att elektrifieringen är viktig för transportsektorns omställning. SKR menar dock att omställningstakten även beror på omsättningen av fordonsflottan och betydelse för uppfyllande av klimatmålen för transportsektorn ligger därför framförallt bortom 2030. Fler kraftfulla åtgärder behövs för att öka taken i omställningen för att målen till 2030 nås.

Frågor om laddinfrastruktur besvaras av Ida Nelson 08-452 71 74, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Medel för klimatanpassning till Länsstyrelserna och MSB tas bort

I enlighet med förordningen om myndigheters klimatanpassningsarbete har Länsstyrelserna kvar sitt uppdrag att initiera, stödja och följa upp kommunernas klimatanpassningsarbete samt bidra till och ta fram underlag för ökad kunskap och planering. Då finansiering helt saknas för att genomföra detta uppdrag är det i nuläget dock oklart i vilken omfattning uppdraget kommer genomföras och vilket stöd kommunerna kan förvänta sig.

Statsbidraget för förebyggande åtgärder mot naturolyckor är kvar på 500 miljoner kronor. Dock utgår finansiering till MSB för att identifiera riskområden, ta fram översvämningskarteringar från vattendrag och skyfall samt övrigt klimatanpassningsarbete. MSB är den expertmyndighet som har tagit fram kostnadsfria översvämningskarteringar för utpekade vattendrag.

Länsstyrelsen har fått neddragningar inom flertalet områden och om klimatanpassningsfrågan prioriteras eller inte kommer skilja sig mellan länsstyrelserna. Huruvida kommunerna kommer få något stöd i frågan

kommer alltså skilja beroende på hur aktuell länsstyrelse har valt att prioritera. SKR har flertalet gånger lyft frågan om att fler kostnadsfria översvämningsskarteringar behövs som kommunerna kan utgå ifrån i sitt arbete. För kommande år kan kommunerna således inte förvänta sig fler kostnadsfria underlag eller stöd från MSB som expertmyndighet.

Frågor om klimatanpassning besvaras av Greta Hebel 08-452 73 99, avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Miljö, klimat, energi

Satsning på energiplanering och försörjningstrygghet

För att bland annat utveckla arbetet med energiplanering, grön omställning och försörjningstrygghet på regional nivå tillförs 250 miljoner kronor 2024 och 290 miljoner kronor år 2025. Anslaget innehåller även bidraget till kommunal energi- och klimatrådgivning. Anslaget avser delvis det uppdrag att utveckla regional och lokal energiplanering för elektrifiering som regeringen gett till Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Energimyndigheten den 6 juli 2023.

Det framgår inte hur anslaget kommer fördelas mellan kommunal energi- och klimatrådgivning, för nya planeringskrav på regioner och kommuner respektive för att stärka kapaciteten hos länsstyrelser och andra statliga myndigheter.

Klimatklivet och återväntning av våtmarker ges fortsatt stöd

För Klimatklivet presenteras en ökning på 800 miljoner kronor 2024, 2 miljarder kronor 2025 och 2,5 miljarder kronor 2026. Anslaget får användas för klimatinvesteringar på lokal och regional nivå samt för stöd till installation av laddinfrastruktur för elfordon. Klimatklivet kan sökas av både offentliga och privata organisationer och företag.

Våtmarker får fortsatt, men sänkt, anslag om 155 miljoner kronor år 2024, 235 miljoner kronor år 2025 och 375 miljoner kronor årligen 2026-2030.

Frågor om energi och klimat besvaras av Andreas Hagnell, tfn 08452 78 66, Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Trygghet och säkerhet

Kommunal räddningstjänst - Civilplikt

Regeringen tillför 38,2 miljoner kronor 2024 för snabbare aktivering av civilplikt för kommunal räddningstjänst och för elförsörjning med syfte att höja Sveriges beredskap. För räddningstjänst avser det redan utbildad personal som inte nu arbetar i kommunala räddningstjänstorganisationer. 2024 planerar MSB att 300 personer ska genomgå repetitionsutbildning för civilplikt. 2025 är avsikten att kunna repetitionsutbilda fler personer.

Sedan tidigare har 20 miljoner kronor avsatts för civilplikt 2023 i Totalförsvarspropositionen 2020, dvs. nu totalt 60 miljoner kronor. Det framgår inte hur medlen ska fördelas mellan civilplikt för räddningstjänst respektive elförsörjning.

Regeringen har även tillsatt en utredning om personalförsörjningen av hela det civila försvaret. Civilplikt för kommunal räddningstjänst och elförsörjningen påbörjas då det inte bedöms kunna invänta utredningen.

SKR ser behov av att vid höjd beredskap tillföra personal inom flera områden i kommuner och regioner. Det är positivt att det arbetet nu inleds. I budgetpropositionen framgår inte vilka kostnader detta innebär för kommunerna och vilken mån kommunerna kan ta del av de avsatta medlen.

Frågor om kommunal räddningstjänst besvaras av Johan Gert, tfn 08452 77 41, Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Krisberedskap

Skydd av civilbefolkningen

Regeringen tillför 100 miljoner kronor 2024 för att stärka skyddet av civilbefolkningen. Anslaget ska användas för att rusta upp och modernisera skyddsrum.

SKR ser behov av att tydliggöra kommuner och regioners ansvar och roll i arbetet och att tidigt säkerställa förutsättningar för detta.

Kommuner och regioners arbete med krisberedskap och civilt försvar

Regeringen tillför 100 miljoner kronor med start 2024 för att stärka kommuner och regioners arbete med civilt försvar och krisberedskap.

SKR för dialog med MSB om den kommande överenskommelsen inför 2024 och ser positivt på en bredare och mindre detaljstyrd överenskommelse, så att kommuner och regioner själva kan prioritera vad som är mest relevant. SKR vill dock poängtera att de hitintills tilldelade medlen inte på långa vägar är tillräckliga för samtliga områden, utan endast för de som är mest prioriterade i respektive kommun och region.

Frågor om civilt försvar och krisberedskap besvaras av Michaela Stenman, tfn 08 452 72 63, Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad.

Sveriges Kommuner och Regioner
Avdelningen för ekonomi och styrning

Annika Wallenskog

Åsa Högberg